

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KIELCACH**

z dnia 2026 r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426, 1673, 737 oraz 912) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Klonowska Góra” zwany dalej „rezerwatem”, obszar o powierzchni 49,86 ha, położony w obrębie ewidencyjnym Klonów, na terenie gminy Łączna, w powiecie skarżyskim, w województwie świętokrzyskim.
2. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci mapy są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia.
3. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci wykazu współrzędnych punktów jej załamania są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 2

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów, ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych podlegających nieustannym procesom ekologicznym, ze swoistą dla takich ekosystemów różnorodnością biologiczną na wszystkich jej poziomach, a także zachowanie największego w regionie łysogórskim zimowiska nietoperzy w starej sztolni górniczej.

§ 3

1. Dla rezerwatu przyrody określa się rodzaj – Leśny (L).
2. Dla rezerwatu określa się typ i podtyp:
 - 1) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf), podtyp – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);
 - 2) ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – lasów wyżynnych (lwż).

§ 4

Sprawowanie nadzoru nad rezerwatem powierza się Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Kielcach.

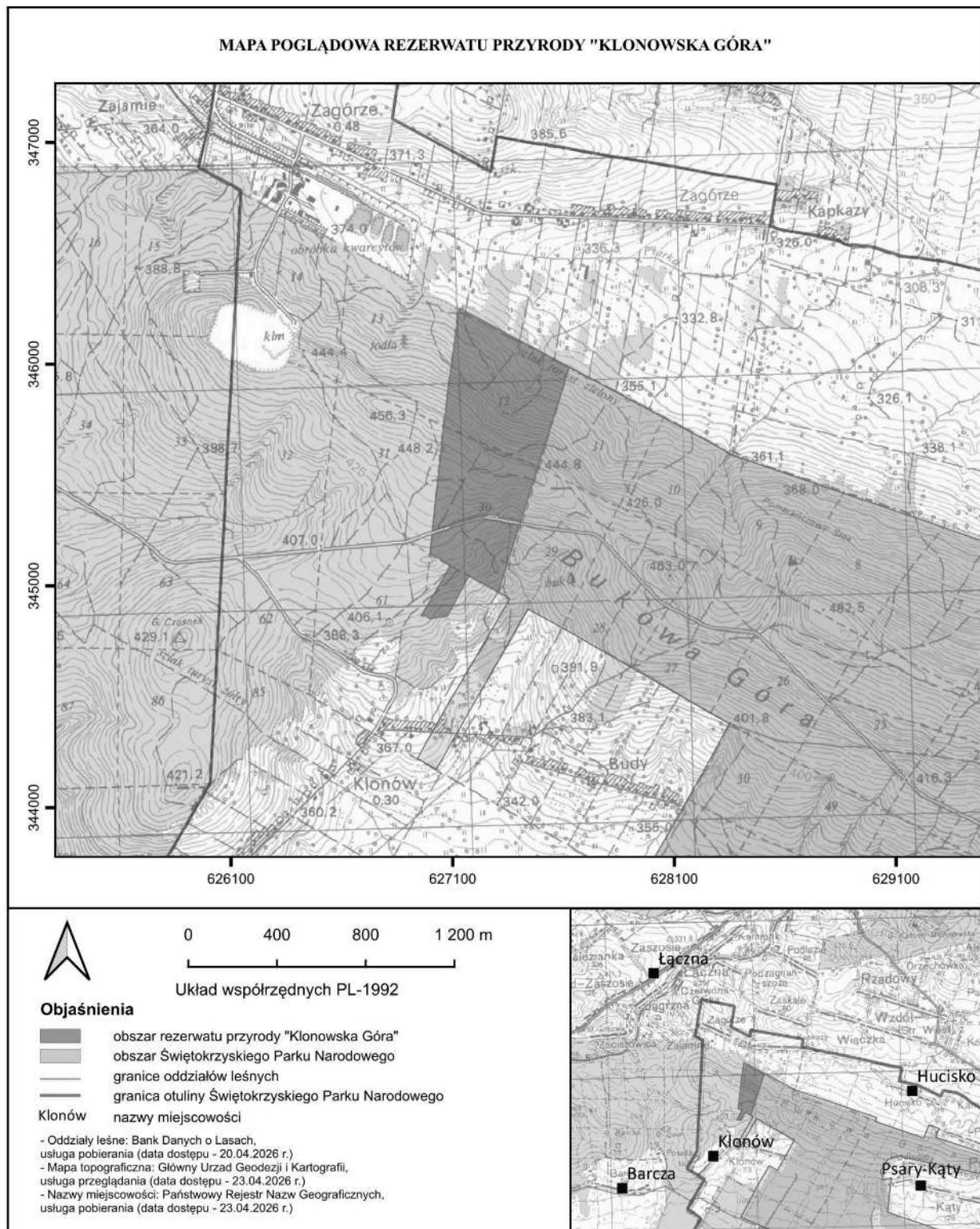
§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**ZAŁĄCZNIKI DO ZARZĄDZENIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY
ŚRODOWISKA W KIELCACH Z DNIA 2026 R.
W SPRAWIE UZNANIA ZA REZERWAT PRZYRODY „KLONOWSKA GÓRA”**

Załącznik nr 1 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 2026 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” w postaci mapy

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "KLONOWSKA GÓRA"

ARKUSZ 1 z 2

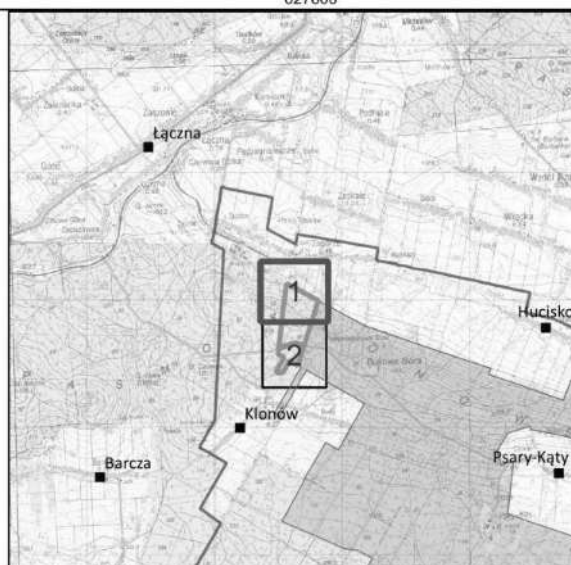
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

- obszar rezerwatu przyrody "Klonowska Góra"
- 12-a wydzielania leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Klonów nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielania leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 20.04.2026 r.)
 - Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 26.06.2026 r.)
 - Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 26.06.2026 r.)
 - Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 23.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "KLONOWSKA GÓRA"

ARKUSZ 2 z 2

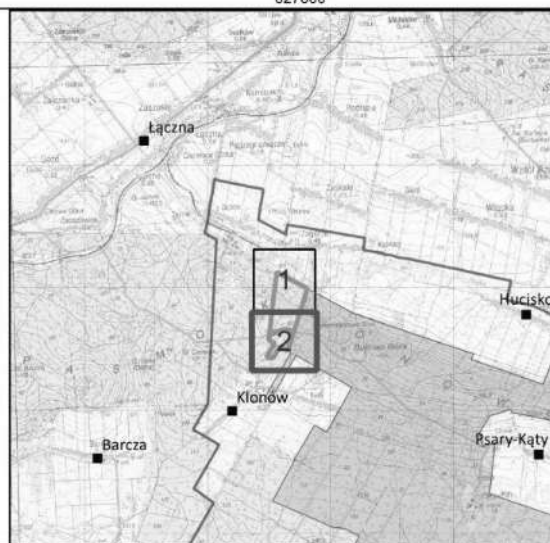
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

- obszar rezerwatu przyrody "Klonowska Góra"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Klonów nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 20.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 26.06.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 26.06.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 23.04.2026 r.)

Polożenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” w postaci wykazu współrzędnych punktów załamania granicy w układzie PL-1992¹⁾

Nr	X	Y	Komentarz
1	345293,24	627394,86	część 1
2	345305,59	627345,07	część 1
3	345307,94	627310,88	część 1
4	345317,90	627304,29	część 1
5	345323,17	627258,30	część 1
6	345313,89	627248,96	część 1
7	345312,76	627230,49	część 1
8	345308,37	627199,59	część 1
9	345294,56	627155,55	część 1
10	345260,66	627056,14	część 1
11	345262,66	627056,41	część 1
12	345263,94	627051,92	część 1
13	345259,72	627049,24	część 1
14	345245,01	627007,40	część 1
15	345716,72	627060,63	część 1
16	345733,76	627062,54	część 1
17	345813,47	627071,80	część 1
18	345876,65	627076,84	część 1
19	346006,07	627096,99	część 1
20	346013,13	627097,96	część 1
21	346092,11	627108,24	część 1
22	346254,39	627129,46	część 1
23	346242,26	627152,13	część 1
24	346234,93	627164,23	część 1
25	346212,54	627207,07	część 1
26	346194,75	627241,01	część 1
27	346172,69	627281,62	część 1
28	346152,59	627318,43	część 1
29	346129,75	627360,48	część 1
30	346118,73	627380,61	część 1
31	346107,88	627400,54	część 1
32	346086,88	627439,21	część 1
33	346065,96	627480,15	część 1
34	346055,24	627500,06	część 1
35	346044,52	627519,97	część 1
36	346023,19	627559,55	część 1

37	346001,96	627599,43	część 1
38	345993,14	627615,82	część 1
39	345989,86	627621,88	część 1
40	345988,69	627624,05	część 1
41	345987,52	627626,22	część 1
42	345525,18	627481,12	część 1
43	345290,82	627406,77	część 1
44	345293,24	627394,86	część 1
45	345044,45	627173,04	część 2
46	344965,85	627131,00	część 2
47	344910,51	627101,50	część 2
48	344863,04	627076,05	część 2
49	344863,24	627075,13	część 2
50	344859,02	627058,24	część 2
51	344859,89	627038,91	część 2
52	344850,49	627000,61	część 2
53	344853,97	626991,90	część 2
54	344865,28	626977,28	część 2
55	344863,84	626956,91	część 2
56	344944,65	627005,18	część 2
57	344990,21	627031,15	część 2
58	345091,39	627092,60	część 2
59	345146,50	626998,53	część 2
60	345229,12	627005,65	część 2
61	345240,72	627039,84	część 2
62	345239,17	627038,68	część 2
63	345235,75	627041,51	część 2
64	345243,39	627047,74	część 2
65	345282,25	627159,71	część 2
66	345296,17	627205,61	część 2
67	345299,29	627231,33	część 2
68	345300,19	627258,90	część 2
69	345297,13	627285,04	część 2
70	345292,92	627314,71	część 2
71	345283,84	627341,83	część 2
72	345277,55	627391,89	część 2
73	345275,86	627401,99	część 2

¹⁾ Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 i 1824 oraz z 2025 r. poz. 1019 i 1542)

74	344972,05	627304,70	część 2
75	344972,24	627304,07	część 2
76	344975,11	627298,87	część 2
77	344985,53	627279,94	część 2

78	344995,79	627261,27	część 2
79	345009,89	627235,66	część 2
80	345016,76	627223,29	część 2
81	345044,45	627173,04	część 2

UZASADNIENIE

do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 2026 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”

W myśl art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426, 1673, 737 oraz 912) zwanej dalej ustawą, rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina.

Utworzenie rezerwatu pod nazwą „Sztolnia na Bukowej Górze” ujęte zostało na tzw. „Shadow List” Klubu Przyrodników, wskazującej cenne przyrodniczo i rekomendowane do objęcia ochroną rezerwatową tereny w Polsce. W oparciu o tę rekomendację Stowarzyszenie Przyrodników Ostoja wspólnie ze Stowarzyszeniem Pracownia na rzecz Wszystkich Istot oraz Speleoklubem Świętokrzyskim, w porozumieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ), opracowały i przekazały w dniu 10 kwietnia 2026 r. do RDOŚ wniosek projektowy dotyczący ustanowienia rezerwatu pod nazwą „Klonowska Góra”. Nazwa ta oparta jest na historycznej toponimii części Pasma Klonowskiego, na którym zlokalizowany jest rezerwat, zastosowanej na „Topograficznej Karcie Królestwa Polskiego” wydanej w 1839 roku. Zmiana nazwy w stosunku do nazwy proponowanej we wspomnianej „Shadow List” uzasadniona jest rodzajem rezerwatu i celem jego ochrony, a nazwa „Sztolnia na Bukowej Górze” mogłaby błędnie sugerować, że sztucznie wydrążona sztolnia na północnym zboczu grzbietu górskiego to jedyny cenny przyrodniczo obiekt na terenie rezerwatu. Przedmiotowy obszar, w związku z planowanym wcześniej włączeniem go w granice Świętokrzyskiego Parku Narodowego (ŚPN), poddawany był badaniom inwentaryzacyjnym pod kątem wartości przyrodniczych, uzyskując pozytywną ocenę w tym zakresie, a także akceptację włączenia w granice ŚPN (czyli objęcia ochroną typu rezerwatowego) ze strony Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (PGL LP). W związku z tym odstąpiono od przeprowadzenia weryfikacji terenowej z udziałem przedstawicieli organizacji społecznych, które przygotowały wyżej wspomniany wniosek projektowy, PGL LP oraz RDOŚ, podejmując dalsze procedowanie objęcia przedmiotowego terenu ochroną prawną w formie rezerwatu przyrody. W wyniku wizji terenowych przeprowadzonych przez RDOŚ w Kielcach, wyznaczono przebieg granicy rezerwatu, którego powierzchnia wynosi 49,86 ha i jest o blisko 6 ha mniejsza od proponowanej w „Shadow List”. Rezerwat składa się z dwóch części rozdzielonych pasem drogowym drogi powiatowej nr 1405T Gózd-Psary-Bodzentyn: północnej o powierzchni 39,34 ha i południowej o powierzchni 10,52 ha

Rezerwat jest położony województwie świętokrzyskim na terenie powiatu skarżyskiego, w gminie Łączna, w obrębie ewidencyjnym Klonów, na gruntach własności Skarbu Państwa

znajdujących się w zarządzie Nadleśnictwa Zagnańsk, na terenie Leśnictwa Gózd, w oddziałach/wydziałach leśnych 12 oraz 30-a, -b, wg Planu Urządzenia Lasu sporządzonego dla Nadleśnictwa Zagnańsk na lata 2018–2027.

Pod względem geograficznym rezerwat „Klonowska Góra” leży w Górach Świętokrzyskich, na północnym i południowym zboczu Pasma Klonowskiego, na wysokości od 357 w najniższej, do 455 m n.p.m. w najwyższej położonej części rezerwatu. Zbocze północne jest znacznie bardziej strome niż południowe, które ma z kolei bardziej urozmaiconą rzeźbę poprzez występujący w południowo-wschodniej części rezerwatu niewielki wąwóz z płynącym jego dnem potokiem (w ostatnich latach okresowym). Obszar rezerwatu w całości znajduje się w granicach Obszaru Natura 2000 PLH260002 Łysogóry i zaliczony został do kategorii lasów glebochronnych.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów, ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych podlegających nieustannym procesom ekologicznym, ze swoistą dla takich ekosystemów różnorodnością biologiczną na wszystkich jej poziomach, a także zachowanie największego w regionie łysogórskim zimowiska nietoperzy w starej sztolni górniczej.

Ustanowienie rezerwatu umożliwia zachowanie ciągłości procesów ekologicznych i spójności systemu przyrodniczego Gór Świętokrzyskich, eliminując wcześniejszy „sztuczny” podział ekosystemów leśnych, na objęte ochroną (ŚPN) i stanowiące lasy gospodarcze (Nadleśnictwo Zagnańsk).

W bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu położona jest odkrywkowa kopalnia dewońskich piaskowców kwarcytowych, a udokumentowane lecz aktualnie nie przewidywane do eksploatacji złoża tej skały o powierzchni około 3,7 ha znajduje się na obszarze rezerwatu. Około 80% powierzchni rezerwatu to tzw. teren górniczy, czyli obszar na którym przewiduje się oddziaływanie kopalni, jednak wykonana w 2019 roku prognoza oddziaływania na środowisko, dotycząca dalszej eksploatacji złoża wyłącznie w kierunku północnym i południowym (w kierunku zachodnim eksploatacja aktualnie nie jest planowana, a w kierunku wschodnim nie przewidywana ze względu na Obszar Natura 2000 Łysogóry z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony w tym obszarze) wykazuje, że nie będzie miała ona znacząco negatywnego wpływu na obszar objęty tą formą ochrony i sztolnię z zimowiskiem nietoperzy. Bliskie sąsiedztwo rezerwatu „Klonowska Góra” i czynnej kopalni stwarza z kolei możliwość obserwowania wpływu kopalni na ekosystemy leśne, w których w sposób niezakłócony działaniami gospodarczymi przebiegać będą mogły naturalne procesy adaptacyjne, dostosowujące ekosystem do antropogenicznych oddziaływań zewnętrznych, m.in. generowanych przez kopalnię.

Drzewostany rezerwatu charakteryzują się stosunkowo dużą jednorodnością, zarówno pod względem składu gatunkowego, jak i struktury piętrowej. Gatunkami panującymi są tu buk zwyczajny – *Fagus sylvatica* (z udziałem ok. 80%) oraz jodła pospolita – *Abies alba* (ok. 20%). Oprócz tych dwóch gatunków w formie domieszki lub miejscowo spotykane są także inne gatunki drzew, takie jak: olsza czarna – *Alnus glutinosa*, dąb bezszypułkowy – *Quercus petraea*, grab pospolity – *Carpinus betulus*, sosna pospolita – *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata – *Betula pendula* i świerk pospolity – *Picea abies*. Struktura piętrowa w obrębie drzewostanów jest zróżnicowana. Z reguły występuje tutaj warstwa panująca, warstwa podokapowa oraz podrost. Warstwy drzewostanu budowane są głównie przez różnowiekowe buki i jodły, podobnie jak w dużej części podrost, który miejscami jest bardzo gęsty. Średni wiek drzew na obszarze rezerwatu wynosi ok. 90 lat, a najstarsze drzewa – buki i jodły, mają ok. 140 lat.

Na obszarze rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” występują dwa zespoły roślinne: żyzna buczyna karpacka – *Dentario glandulosae-Fagetum* oraz wyżynny jodłowy bór mieszany – *Abietetum polonicum*. Zdecydowaną dominacją odznacza się zespół żyznej buczyny karpackiej zajmując ponad 85% powierzchni rezerwat (występuje tu przede wszystkim uboga postać tego zespołu). Wyżynny jodłowy bór mieszany występuje wyłącznie w północnej części rezerwatu, w niższej części północnego zbocza, na wypłaszczeniu i obejmuje niespełna 15% jego powierzchni. Oba wyżej wymienione zespoły roślinne to siedliska przyrodnicze z załącznika I dyrektywy siedliskowej (kody: 9130 i 91P0), będące przedmiotami ochrony w Obszarze Natura 2000 Łysogóry.

Flora rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” charakteryzuje się typowym zróżnicowaniem układów bukowo-jodłowych Gór Świętokrzyskich. Najwięcej gatunków rzadkich, w tym chronionych, odnotowano w grupie mchów i wątrobowców. Należą do nich: biczyca trójwębna – *Bazzania trilobata*, wieloklap wysmukły – *Barbilophozia attenuata*, mokradłoszka zaostrowa – *Calliergonella cuspidata*, widłoząb kędzierzawy – *Dicranum polysetum*, widłoząb miotłasty – *Dicranum scoparium*, dzióbekowiec Zetterstedta – *Eurhynchium angustirete*, gajnik łśniący – *Hylocomium splendens*, zwieszaniec długodzióbkowy – *Dicranodontium demudatum*, bielstka siwa – *Leucobryum glaucum*, widlik zwyczajny – *Metzgeria furcata*, nibybielstka długolistna – *Paraleucobryum longifolium*, skostaka parzochowata – *Plagochila porelloides*, rokićnik pospolity – *Pleurozium schreberi*, usznica spłaszczona – *Radula complanata*, skapanka gajowa – *Scapania nemorea*, torfowiec frędzlowany – *Sphagnum fimbriatum*, tujowiec tamaryszkowaty – *Thuidium tamariscinum*. Część spośród wymienionych wyżej gatunków klasyfikowanych jest jako elementy górskie. Wśród występujących w rezerwacie gatunków roślin naczyniowych do najciekawszych, należą storczyki: podkolan biały – *Platanthera bifolia*, i buławnik mieczolistny – *Cephalanthera longifolia*, i kruszczyk szerokolistny – *Epipactis helleborine*. Ponadto występują tu gatunki uznawane za rzadsze: turzyca pagórkowa – *Carex montana*, wawrzynek wilczełyko – *Daphne mezereum*, szczyr trwały – *Mercurialis perennis*, paprotka zwyczajna – *Polypodium vulgare*, pierwiosnek wyniosły – *Primula elatior*, pierwiosnek lekarski – *Primula officinalis* oraz fiołek błotny – *Viola palustris*. Razem z pobliskim Świętokrzyskim Parkiem Narodowym, rezerwat jest obiektem o bardzo dużym znaczeniu dla ochrony flory w krajowym systemie ochrony przyrody, zachowując z terenem ŚPN funkcjonalną i terytorialną łączność.

Obszar rezerwatu stanowi także istotną ostoję wielu rzadkich gatunków zwierząt. Do najciekawszych z nich należą nietoperze, których odnotowano tutaj 7 gatunków, zimujących w jednej z wykonanych w celach poszukiwawczych w latach 60-tych XX wieku sztolni górniczych, znajdującej się w górnej części północnego zbocza rezerwatu, w nie przewidywanym do eksploatacji fragmencie złoża piaskowców kwarcytowych (pozostałe dwie podobne sztolnie, wcześniej również stanowiące zimowiska nietoperzy, „pochłonęło” wyrobisko kopalni). Gatunkami nietoperzy odnotowanymi w sztolni są: mopek zachodni – *Barbastella barbastellus*, mroczek pozłocisty – *Eptesicus nilssonii*, nocek rudy – *Myotis daubentonii*, nocek łydkowłosy – *Myotis dasycneme*, nocek duży – *Myotis myotis*, nocek wąsatek lub nocek Brandta – *Myotis mystacinus* lub *Myotis brandtii* (*M. mystacinus* i *M. brandtii* to bliźniacze gatunki niemożliwe do rozróżnienia w trakcie zimowych inwentaryzacji) oraz gacek brunatny – *Plecotus auritus*. Ze względu na brak podobnych podziemnych obiektów w tej części Gór Świętokrzyskich wspomniana wyżej sztolnia (o nazwie „Sztolnia BG III” nadanej w trakcie górniczych prac poszukiwawczych) jest jedynym tak dużym zimowiskiem nietoperzy w regionie łysogórskim i została wyznaczona jako stanowisko monitoringowe siedliska przyrodniczego kod: 8310 – jaskinie nieudostępnione do zwiedzania, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie wielu rzadkich i objętych ochroną gatunków ptaków. Odnotowano tutaj areal łowiecki jednej z największych sów występujących w Polsce, puszczyka uralskiego – *Strix uralensis*, który w Polsce, oprócz regionu świętokrzyskiego znany jest tylko z Karpat i Rostocza. W obszarze rezerwatu występuje znaczne bogactwo gatunkowe dzięciołów, spośród których na szczególną uwagę zasługuje dzięcioł białogrzbiety – *Dendrocopos leucanthos*, który jest gatunkiem reliktowym lasów naturalnych. Stwierdzono także występowanie dwóch bardzo rzadkich, związanych z lasami o cechach naturalnych, muchołówek: muchołówki białoszyjej – *Ficedula albicollis* i muchołówki małej – *Ficedula parva*. Obszar rezerwatu to także miejsce występowania przedstawicieli jednych z najbardziej zagrożonych grup zwierząt: płazów i gadów. W zastoiskach wodnych i zabagnieniach wzdłuż cieków (w tym okresowych) odnotowano miejsca rozrodu ropuchy szarej – *Bufo bufo* oraz żaby trawnej – *Rana temporaria*. Z gadów stwierdzono występowanie zaskronca – *Natrix natrix*, jaszczurki żyworodnej – *Zootoca vivipara* oraz padalca – *Anguis fragilis*. Pasma Klonowskie wraz z rezerwatem to także miejsce regularnego występowania wilka – *Canis lupus*, którego trasy migracji wiodą przez ten obszar.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania społeczne związane z ustanowieniem rezerwatu, przewidywana jest możliwość udostępnienia jego obszaru lub pewnych jego części społeczeństwu dla niektórych rodzajów aktywności (np. do zbioru grzybów i owoców runa leśnego). Zakres tego udostępnienia określony zostanie odrębnym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach. Przez rezerwat przebiega zielony szlak turystyczny im. Jerzego Głowackiego (Starachowice – Łączna) – będzie on udostępniony do turystycznego ruchu pieszego, zarządzeniem wydanym niezwłocznie po ustanowieniu rezerwatu.

Z uwagi na wysokie wartości przyrodnicze (czego dodatkowym potwierdzeniem może być fakt, że obszar ten objęty był w 2024 r. propozycją włączenia w granice ŚPN), przedmiotowy obszar spełnia definicję rezerwatu przyrody określoną w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, tj. obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W niniejszym zarządzeniu określono rodzaj, typ i podtyp rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 60, poz. 533). Przeanalizowano też potrzebę wyznaczenia otuliny rezerwatu i stwierdzono, że aktualnie nie ma takiej potrzeby, gdyż wschodnia część granicy rezerwatu przylega do Świętokrzyskiego Parku Narodowego, a pozostałe części jego granicy do otuliny ŚPN, której szerokość od granicy rezerwatu wynosi od ok. 600 m do ponad 1,5 km. Zatem funkcję ochronną dla obszaru rezerwatu na terenach przyległych a nie objętych ochroną, pełnić będzie otulina parku narodowego.

Projekt zarządzenia został opracowany w oparciu o Wytyczne Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Zgodnie z wytycznymi pole powierzchni rezerwatu jest powierzchnią poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu) i wynosi 49,86 ha, co wynika z dokonanych obliczeń.

Projekt niniejszego zarządzenia został skonsultowany z Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (GDOŚ). Pismem znak: DZP-WO.6200.84.2026.AP z dnia 12 maja 2026 r. GDOŚ

odniosła się pozytywnie do projektu ustanowienia rezerwatu „Klonowska Góra”. Przekazane w tym piśmie uwagi stosownie uwzględniono w projekcie zarządzenia.

Choć nie jest to wymagane w przypadku projektów zarządzeń w sprawie uznania za rezerwat przyrody, informację o planowanym ustanowieniu rezerwatu „Klonowska Góra” podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach, a przedmiotowy projekt zarządzenia poddany został konsultacjom społecznym. Wpłynęły następujące uwagi, opinie i wnioski:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi/opinii/wniosku	Stanowisko RDOŚ (uwzględniono/ częściowo uwzględniono/ nie uwzględniono)	Uzasadnienie stanowiska RDOŚ oraz odpowiedzi i komentarze RDOŚ
1.	Nadleśnictwo Zagnańsk	Proponowany do objęcia ochroną rezerwatową obszar to wydzielania leśne na terenie leśnictwa Gózd (oddz. 12a, 12b, 12~a, 12~b, 30a, 30b, 30~a, 30~b) o łącznej powierzchni 49,79 ha. W projekcie Zarządzenia RDOŚ powierzchnia wynosi 49,86 ha. Obszar ten ujęty jest na tzw. „Shadow List” pod nazwą „Sztolnia na Bukowej Górze”, a pierwotnie wraz z obszarem z tej listy „Psarski Dół”, obecnie „Bór Ciekoty” miał być włączony w granice Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Aneks do PUL na lata 2018-2027 zawierający zakres zdań ochronnych dla tego obszaru został zatwierdzony przez Ministra Klimatu i Środowiska w dniu 8 listopada 2023r, pismo znak spr.: DLŁ-WGL.8100.77.2023.LP. Planowany rezerwat znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 „Łysogóry” z wyróżnionym we wszystkich w/w lokalizacjach siedliskiem przyrodniczym kwaśna buczyna - 9110. Należy podkreślić, iż siedlisko to w skali całego nadleśnictwa występuje na powierzchni ponad 1100 ha. Dlatego też, zdaniem nadleśnictwa nie wymaga ono w tej lokalizacji objęcia ochroną rezerwatową. W uzasadnieniu do zarządzenia Dyrektora RDOŚ znajduje się natomiast odniesienie do zespołów roślinnych tj. żyznej buczyny karpackiej oraz wyżynnego jodłowego boru mieszanego. Należy podkreślić, iż drugie z siedlisk tj. wyżynny jodłowy bór mieszany 91P0 nie zostało wcześniej stwierdzone na tym obszarze. Zwracamy uwagę, że w skali nadleśnictwa zajmuje ono powierzchnię ponad 1600 ha, co również naszym	nie uwzględniono	Różnica w powierzchni planowanego rezerwatu między podaną przez Nadleśnictwo Zagnańsk (49,79 ha), a obliczoną wg Wytycznych GDOŚ (49,86 ha) wynika z ustalenia przebiegu granicy rezerwatu w pierwszym rzędzie w oparciu o granice działek ewidencyjnych wg Krajowej Integracji Ewidencji Gruntów (KIEG), a tylko w przypadku braku granicy działki ewidencyjnej, o leśny podział powierzchniowy wg Banku Danych o Lasach (BDL). Przeprowadzona w 2025 roku przez zespół przygotowujący dokumentację projektową rezerwatu inwentaryzacja fitytosocjologiczna wykazała, że dominującym w projektowanym rezerwacie zespołem leśnym jest uboga postać żyznej buczyny karpackiej (9130), a nie jak wykazały wcześniejsze inwentaryzacje – kwaśna buczyna (9110). Przy północnej granicy rezerwatu odnotowano też występowanie niewielkiego płata wyżynnego jodłowego boru mieszanego (91P0), nie zidentyfikowanego w wyniku wcześniejszych inwentaryzacji. Występowanie wymienionych wyżej zespołów leśnych na dużych powierzchniach w lasach gospodarczych Nadleśnictwa Zagnańsk, nie może być argumentem przemawiającym za odstąpieniem od obejmowania ich ochroną rezerwatową – argumentem takim mogłaby być sytuacja występowania na terenie Nadleśnictwa dużych powierzchni wspomnianych wyżej zespołów, znajdujących się w wysokim reżimie ochronnym (objętych ochroną bierną) i jednocześnie zlokalizowanych w podobnych uwarunkowaniach topograficznych i geomorfologicznych, a powierzchnia takich aktualnie jest niewielka.

	zdaniem nie kwalifikuje się do objęcia ochroną w powyższej lokalizacji z uwagi na to, że są to ekosystemy typowe dla terenów Nadleśnictwa Zagnańsk. Występująca w tym terenie sztolnia górnicza stanowi ostoję dla nietoperzy, funkcjonuje tam, już od co najmniej 7 lat i spełnia swoją rolę jako miejsce zimowania nietoperzy bez konieczności wprowadzania w tym zakresie ochrony rezerwatowej. Nadleśnictwo zwraca również uwagę, iż projektowany rezerwat przyrody od strony zachodniej graniczył będzie bezpośrednio z wyrobiskiem – czynną kopalnią piaskowców kwarcytowych. Zdaniem nadleśnictwa takie sąsiedztwo będzie miało negatywny wpływ na planowany rezerwat w związku z prowadzoną działalnością górniczą, w tym dokonywaniem wysadzania skał za pomocą materiałów wybuchowych. Negatywnym zjawiskiem związanym z obecnością kopalni jest również odsłonięcie ściany drzewostanu (oddz. 12), co w sposób istotny wpływać będzie w przyszłości na szkody abiotyczne, które już w chwili obecnej są widoczne. Innym bardzo ważnym argumentem przemawiającym negatywnie za ustanowieniem rezerwatu jest jego podział na 2 części związany z obecnością drogi powiatowej Gózd-Psary- Bodzentyn. Południowa część projektowanego rezerwatu zajmować będzie w związku z tym powierzchnię około 10,52 ha. Jednocześnie należy podkreślić, iż w piśmie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Zn. spr. ZP.7212.59.2025 z dnia 31.10.2025r. skierowanym do RDOŚ w Kielcach podkreślano potrzebę poddania tego obszaru weryfikacji terenowej, co niestety nie miało nigdy miejsca. Uwzględniając powyższe, Nadleśnictwo Zagnańsk stoi na stanowisku, iż aktualnie nie zostały spełnione przesłanki uzasadniające powołanie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”, zgodnie z projektem zarządzenia w tej sprawie opracowanym przez RDOŚ w Kielcach.	Prawdą jest, że jak dotąd nie odnotowano negatywnego wpływu prowadzonej w ostatnich latach gospodarki leśnej na sztolnię będącą miejscem odpoczynku i zimowania nietoperzy. Wynika to zapewne z aktualnie przyjętych i stosowanych zasad gospodarowania. Nie ma jednak gwarancji, że w dalszej lub bliższej przyszłości zasady te nie ulegną zmianie. W związku z tym wprowadzenie ochrony biernej na terenie otaczającym sztolnię będzie zabezpieczeniem przed ewentualnymi negatywnymi oddziaływaniami, których wystąpienia w przyszłości nie można wykluczyć przy utrzymaniu gospodarczego charakteru lasu. Bezpośrednie sąsiedztwo rezerwatu z wyrobiskiem czynnej kopalni piaskowca, w tym sygnalizowany w uwadze wpływ tego sąsiedztwa na przebieg spontanicznych procesów w ekosystemie, będzie mógł być obserwowany i umożliwi ocenę jego charakteru i istotności oraz kierunku i tempa w sytuacji oddziaływania specyficznej antropopresji. Wspomniano już o tym w uzasadnieniu do niniejszego zarządzenia. Z pewnością niekorzystne jest to, że rezerwat podzielony jest na dwie części drogą powiatową. Jest to niestety sytuacja zastana, a analogiczna, dotycząca tej samej drogi, odnosi się także do sąsiednich, objętych ochroną, bardzo podobnych pod względem przyrodniczym obszarów leśnych Świętokrzyskiego Parku Narodowego (ŚPN). Sytuacja ta nie może być jednak argumentem przeciw ochronie rezerwatowej. Gdyby przyjąć takie podejście, liczne istniejące aktualnie rezerваты nie powstałyby i nie mogły pełnić swej funkcji ochronnej, bo „poprzecinane” są drogami publicznymi różnego rodzaju. Nadmienić też należy, że wspomniana droga powiatowa charakteryzuje się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów i ma wprowadzone ograniczenie prędkości do 50 km/h. Przyczyną odstąpienia od weryfikacji terenowej był fakt, że obszar ten był planowany do włączenia w granice ŚPN, co poprzedzone zostało prowadzonymi w okresie wielu lat obserwacjami przyrodniczymi i już wcześniej zweryfikowane pozytywnie. Informacja taka zamieszczona została w uzasadnieniu do zarządzenia. Trudno też zgodzić się z tezą, że aktualnie nie zostały spełnione przesłanki uzasadniające powołanie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” – tezie takiej
--	--	--

				przeczą stwierdzone na przedmiotowym obszarze wartości przyrodnicze oraz duży potencjał renaturalizacyjny ekosystemu, wynikający także z bezpośredniego sąsiedztwa z objętymi ochroną (ŚPN) lasami o analogicznym charakterze, stanowiącymi refugium biocenozy swoistej dla lasów o cechach naturalnych. W pozostałej treści przesłanego pisma opisane są wybrane elementy charakterystyki przedmiotowego obszaru, natomiast brak uwag, czy wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić. Przesłaną przez podmiot zgłaszający uwagi opinię w przedmiocie ustanowienia rezerwatu „Klonowska Góra” uznać należy w świetle przedstawionych uwag za negatywną, jednak żaden z przedstawionych argumentów nie wykazywał (w oparciu o kryteria odnoszące się do ochrony wartości przyrodniczych) braku zasadności objęcia ochroną proponowanego przez RDOŚ obszaru. W związku z tym przesłanych uwag i wniosków nie uwzględniono.
2.	PCC Silicium S.A.	PCC Silicium S.A. wnosi o odstąpienie od ustanowienia rezerwatu w proponowanej formie, ewentualnie o jego zasadniczą rewizję, bowiem. projekt ustanowienia rezerwatu „Klonowska Góra”: 1. nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym ani przyrodniczym, 2. nie uwzględnia ochrony udokumentowanych złóż znajdujących się na terenie planowanego obszaru rezerwatu, 3. opiera się na błędnych ustaleniach (w szczególności w zakresie rzekomego zimowiska nietoperzy), 4. narusza przepisy prawa oraz zasadę proporcjonalności, 5. godzi w słuszny interes przedsiębiorcy, 6. pozostaje sprzeczny z kierunkami polityki państwa w zakresie bezpieczeństwa surowcowego. Uzasadnienie Zważywszy, że z uzasadnienia projektu zarządzenia wynika wprost, iż około 80% powierzchni planowanego rezerwatu znajduje się w obrębie terenu górniczego, a więc obszaru, na którym przewiduje się oddziaływanie kopalni, nie budzi wątpliwości, że organ posiada pełną świadomość faktycznego charakteru tego terenu oraz jego funkcji gospodarczej. Teren górniczy został	nie uwzględniono	Obawy podmiotu zgłaszającego uwagi, że ustanowienie rezerwatu przyrody w bezpośrednim sąsiedztwie wyrobiska górniczego może mieć jakikolwiek wpływ na działalność kopalni są całkowicie bezpodstawne – w przesłanym piśmie brak jakiegokolwiek wskazania realnej możliwości zaistnienia takiego wpływu oraz jego formy. Rezerwat ustanawiany jest na gruntach Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (PGL LP) i nie wkracza w granice obszaru górniczego, czyli obszaru na którym prowadzona może być zgodnie z uzyskanymi pozwoleniami działalność wydobywcza. Teza, że utworzenie rezerwatu będzie prowadzić wyłącznie do powstania dodatkowych obowiązków oraz ograniczeń po stronie przedsiębiorcy górniczego nie została poparta jakimikolwiek przykładami takich obowiązków i ograniczeń, bo ich po prostu nie ma i być nie może, gdyż przepisy prawne tego nie przewidują (choć gdyby były, można byłoby je wykorzystać dla realizacji właściwej ochrony przyrody). Wpływ funkcjonującej kopalni na rezerwat przyrody jest oczywisty, ale jako oddziaływanie o charakterze zewnętrznym i zupełnie niezależne od zjawisk przyrodniczych i procesów jakie przebiegać będą na terenie rezerwatu, inicjować będzie spontaniczne, ekologiczne procesy adaptacyjne przystosowujące ogólnie pojętą

	wyznaczony właśnie w celu uwzględnienia oddziaływań związanych z eksploatacją kopalni, a zatem oddziaływanie kopalni na sąsiednie tereny – w tym kompleksy leśne – jest zjawiskiem oczywistym, przewidywanym oraz prawnie dopuszczalnym. W tych realiach ustanowienie rezerwatu przyrody na obszarze wchodzącym w skład terenu górniczego nie prowadzi do wyeliminowania ani ograniczenia tego oddziaływania, albowiem oddziaływanie to istnieje i będzie istnieć tak długo, jak długo prowadzona będzie eksploatacja złoża. Kopalnia będzie bowiem oddziaływać na sąsiadujące tereny leśne niezależnie od tego, czy zostaną one objęte formą ochrony rezerwatowej, czy nie. Utworzenie rezerwatu prowadzi natomiast wyłącznie do powstania dodatkowych obowiązków oraz ograniczeń po stronie przedsiębiorcy górniczego, nie wpływając w żaden sposób na sam charakter oddziaływania. Zważywszy nadto, że w uzasadnieniu projektu wskazano, iż bliskie sąsiedztwo rezerwatu i czynnej kopalni stwarza możliwość obserwowania wpływu kopalni na ekosystemy leśne, należy wskazać, że twierdzenie to – najdelikatniej rzecz ujmując – jest całkowicie chybione. Oddziaływanie to istnieje i będzie istnieć niezależnie od ustanowienia rezerwatu, a jego obserwacja nie wymaga tworzenia tej formy ochrony przyrody. Argument ten nie stanowi zatem żadnej racjonalnej przesłanki ustanowienia rezerwatu. Kluczowym elementem uzasadnienia projektu jest powołanie się na istnienie „największego w regionie łysogórskim zimowiska nietoperzy w starej sztolni górniczej”. W tym zakresie PCC Silicium S.A. jednoznacznie wskazuje, że obiekt określany jako „sztolnia” nie stanowi rzeczywistej sztolni górniczej, lecz jest plastikową (PCV) rurą wbity w grunt, która – stosownie do informacji uzyskanych przez Spółkę od specjalistów biologów – nie stwarza najmniejszych warunków dla bytowania nietoperzy, nie mówiąc już o ich zimowaniu. Rzeczona „sztolnia” powstała na skutek działalności człowieka, w trakcie procesu dokumentowania złóż kwarcytowych	strukturę ekosystemu do istniejących oddziaływań antropogenicznych – np. niezakłócanie cięciami pielęgnacyjnymi stosowanymi w ramach gospodarki leśnej, kształtowanie się ekotonowych zbiorowisk okrajkowych nad ścianą wyrobiska, stanowiącą swego rodzaju „sztuczny klif”. Dlatego też twierdzenie podmiotu zgłaszającego uwagę, że obserwacja wpływu kopalni na ekosystem leśny może być prowadzona na terenie nie objętym ochroną rezerwatową wynika z błędnego przekonania, że w lasach gospodarczych procesy ekologiczne przebiegają w sposób analogiczny jak w całkowicie wyłączonych z gospodarki. Nie jest też trafne stanowisko, że skoro oddziaływanie kopalni istnieje i będzie istnieć niezależnie od ustanowienia rezerwatu, to ustanowienie rezerwatu jest bezcelowe. Rezerwaty ustanawia się przede wszystkim dla ochrony wartości przyrodniczych i naukowych, niezależnie od tego, czy oddziałują aktualnie lub mogą oddziaływać w przyszłości na dany teren objęty ochroną, takie czy inne zewnętrzne czynniki antropogeniczne (współcześnie trudno byłoby znaleźć tereny pozbawione takiego oddziaływania). Twierdzenie podmiotu zgłaszającego uwagę, że obiekt określany jako „sztolnia” nie stanowi rzeczywistej sztolni górniczej tylko plastikową (PCV) rurę, mija się całkowicie z prawdą. Dziwić może też powoływanie się na rzekomych specjalistów biologów – to też chyba nieprawda, bo fakty są zupełnie inne. Z kolei w następnym zdaniu jest informacja, że sztolnia jednak istnieje i [cyt.] <i>powstała na skutek działalności człowieka, w trakcie procesu dokumentowania złóż kwarcytowych występujących w ziemi</i>. Wyjaśnić należy, że „plastikowa rura” to w rzeczywistości tylko zabezpieczenie wejścia do właściwej sztolni górniczej opisanej w dokumentach geologicznych i górniczych jako sztolnia BG III. Sztolnia ta została wykonana w 1967 r. w ramach dokumentacji geologicznej złoża piaskowców kwarcytowych „Bukowa Góra”. Za plastikową rurą znajduje się główny korytarz sztolni zabezpieczony otwieraną metalową kratą. Sztolnia ma długość 30 m, średnią wysokość 2 m, szerokość 2 m i kubaturę około 120 m³. Nieprawdą jest również stwierdzenie, że sztolnia nie stwarza warunków dla bytowania nietoperzy i ich zimowania. Od 2013 r. Sztolnia na Bukowej Górze jest jednym ze stanowisk Państwowego
--	---	--

	występujących w ziemi. Brak jest tam zarówno właściwego mikroklimatu, jak i parametrów przestrzennych niezbędnych dla funkcjonowania tego typu siedlisk. W tym miejscu wskazać należy, iż planowany rezerwat ma powstać na terenie w którym znajduje się udokumentowane złożo kwarcytu. Stosownie do brzmienia art. 125 Prawa Ochrony Środowiska „Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin”. Złożo znajdujące się na terenie planowanego rezerwatu stanowi nadto złożo udokumentowane tj. podlegające ochronie na zasadach określonych w ustawie Prawo Geologiczne i Górnicze. Zasady ochrony udokumentowanych złóż określone są w art. 95 – 96 ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze. Udokumentowane złoża należy chronić przed trwałym uniemożliwieniem ich eksploatacji. W art. 95 ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze wskazano, iż ustalając miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się występowanie złóż oraz obszaru wymagającego ochrony przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża kopaliny. Na kartach „Projektu Zarządzenia” brak jest jakiegokolwiek wzmianki na temat faktycznego uniemożliwienia zagospodarowania złoża na skutek potencjalnego utworzenia rezerwatu. Organ nie analizuje zupełnie kwestii konfliktu pomiędzy koniecznością ochrony udokumentowanego złoża a ochroną środowiska. Tak daleko idące pominięcie jednego z kluczowych elementów stanu faktycznego i prawnego sprawy należy ocenić jako rażące uchybienie, podważające rzetelność i kompletność przeprowadzonego postępowania oraz prawidłowość przyjętych założeń projektowych. Stwarza ono również uzasadnione wątpliwości co do zgodności projektowanego aktu z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zasadą racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska. Mapa przedstawiająca zasięg udokumentowanego złoża stanowi załącznik do niniejszego pisma i	Monitoringu Środowiska prowadzonego przez GIOŚ dla siedliska 8310 – jaskinie nieudostępnione do zwiedzania. Pomiary parametrów mikroklimatu obiektu w ziemie wykazały temperaturę powietrza od 7,3 do 8,4°C i wilgotność powietrza od 92,6 % do 95,5 %. Takie parametry siedliska są odpowiednie dla zimowisk nietoperzy i organizmów bezkręgowych występujących w takich obiektach. Z dokumentacji wynika, że sztolnia jest monitorowana od wielu lat i stwierdzono w niej w tym okresie 7 gatunków nietoperzy. Maksymalnie odnotowano w sztolni 28 osobników, a średnio zimuje tam około 15 nietoperzy rocznie. Fakt, że sztolnia jest wykonana przez człowieka nie stanowi żadnego argumentu przeciw ochronie terenu na którym się znajduje i jej samej (przykładem może tu być jeden z najbardziej znanych rezerwatów przyrody „Nietoperek”, obejmujący fragment pozostałości podziemnych fortyfikacji byłego Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego, w skład których wchodzi labirynt podziemnych korytarzy o żelbetowej konstrukcji). Wspomnieć też można, że sama kopalnia już wcześniej uznała znaczenie tego obiektu dla nietoperzy, finansując w 2009 r. udrożnienie sztolni BG III i montaż kraty umożliwiającej swobodne przemieszczanie się nietoperzy, jako działanie kompensacyjne po zniszczeniu sztolni BG II, w której również zimowały nietoperze. Wyjaśnienia dotyczące sztolni BG III zawarte są także w uwadze zamieszczonej w niniejszej tabeli (Lp. 11.) Podmiot zgłaszający uwagi w odniesieniu do ochrony złoża, powołuje się jedynie na ustawę Prawo geologiczne i górnicze zupełnie pomijając Ustawę o ochronie przyrody i zapomina, że teren planowanego rezerwatu już jest chroniony jako Obszar Natura 2000, co z założenia wyklucza możliwość eksploatacji niewielkiej części złoża, która objęta jest tą formą ochrony (ok. 3,7 ha) i w której to części zlokalizowana jest wspomniana wcześniej sztolnia BG III posiadająca aktualnie bardzo duże znaczenie przyrodnicze, a powierzchnia gruntu nad złożem pokryta jest siedliskiem przyrodniczym 9130 – żyzne buczyny, będącej przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Łysogóry. Kwestia kolizji złoża Bukowa Góra z ochroną środowiska przyrodniczego została już zauważona w opracowaniu „Atlas geologiczno-surowcowy Gór Świętokrzyskich 1:50000 z sozologiczną
--	--	--

	jednoznacznie potwierdza skalę potencjalnej kolizji pomiędzy planowaną formą ochrony przyrody a możliwością racjonalnego wykorzystania zasobów kopaliny. Zważywszy ponadto, że wbrew twierdzeniom zawartym w projekcie analizowany obszar nie przejawia żadnych wyjątkowych wartości przyrodniczych, należy wskazać, iż jego charakter odpowiada typowym kompleksom leśnym regionu i nie odbiega od innych tego typu terenów w okolicy. Obszar ten właśnie z tego względu został objęty zakresem oddziaływania kopalni, a jego wartość ekologiczna nie uzasadnia objęcia go jedną z najbardziej restrykcyjnych form ochrony przyrody. Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż projekt ustanowienia rezerwatu pozostaje sprzeczny z art. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zgodnie z którym rezerwat obejmuje obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub krajobrazowymi. W niniejszym przypadku brak jest przesłanek świadczących o istnieniu takich szczególnych wartości, co oznacza, że projektowana forma ochrony nie spełnia ustawowych kryteriów. Równocześnie działania te mogą pozostawać w sprzeczności z art. 125 ustawy – Prawo ochrony środowiska, nakazującym racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem potrzeb gospodarczych i społecznych. Należy również stanowczo podkreślić, że projektowane rozwiązanie narusza zasadę proporcjonalności. Wprowadzenie jednej z najbardziej restrykcyjnych form ochrony przyrody nie pozostaje w racjonalnej proporcji do rzeczywistych walorów przyrodniczych obszaru, natomiast prowadzi do nałożenia istotnych ograniczeń na działalność gospodarczą prowadzoną przez Spółkę. Środek ten jest więc nadmierny, nieadekwatny i zbędny z punktu widzenia deklarowanego celu ochronnego. Działanie to godzi także w słuszny interes przedsiębiorcy, który prowadzi działalność w sposób legalny, na podstawie obowiązujących przepisów i posiadanych uprawnień, eksploatując	kwalifikacją kopalni” (Wydawnictwa Geologiczne – Warszawa 1986). Już wtedy geolodzy postulowali ograniczenie eksploatacji złoża Bukowa Góra ze względu na ochronę krajobrazu, zasobów leśnych i ochronę prawną przyrody. Warto w tym miejscu wspomnieć, że na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się wiele udokumentowanych złóż surowców mineralnych, które nie będą mogły być eksploatowane właśnie ze względu na uwarunkowania przyrodnicze czy ochronę zasobów wód podziemnych (np. w rezerwacie „Moczydło” jest złożo wapieni dewońskich, złożo wapieni dewońskich „Janów” na terenie miasta Kielce czy złożo kambryjskich piaskowców kwarcytowych „Jeleniowska Góra” w Paśmie Jeleniowskim). W odniesieniu do tezy podmiotu zgłaszającego uwagę, jakoby obszar projektowanego rezerwatu [cyt.] „nie przejawiał żadnych wyjątkowych wartości przyrodniczych” a „jego charakter odpowiadał typowym kompleksom leśnym regionu i nie odbiegał od innych tego typu terenów w okolicy”, należy wskazać, że zgromadzona dokumentacja dotycząca rezerwatu przeczy takiej tezie. Dużą, zasługującą na ochronę wartość przyrodniczą obszaru stanowią ekosystemy leśne bukowo-jodłowe (zaklasyfikowane do siedlisk przyrodniczych 9130 i 91P0), gatunki związane ze starymi drzewostanami i tzw. martwym drewnem, w tym dzieciół białogrzbiety, muchołówka mała, muchołówka białoszyja i puszczyk uralski, a także chronione i rzadkie gatunki roślin oraz mszaków. Ponadto obszar ten został wskazany do ochrony nie tylko ze względu na cenne przyrodniczo ekosystemy leśne, ale także ze względu na obecność wcześniej już kilkakrotnie wspomnianej sztolni BG III, stanowiącej jedno z najważniejszych zimowisk nietoperzy w tej części Gór Świętokrzyskich. Dla ustanowienia rezerwatu przyrody kluczowe znaczenie mają rzeczywiste wartości przyrodnicze, naukowe, krajobrazowe lub kulturowe obszaru, a nie to, czy teren znajduje się w sąsiedztwie kopalni lub w granicach terenu górniczego (czyli w zasięgu potencjalnych oddziaływań działalności wydobywczej). Podnoszony przez podmiot zgłaszający uwagi argument konieczności ochrony złoża (a ściślej, zabezpieczeniu dla ewentualnej eksploatacji w przyszłości, bo chronione już jest i ustanowienie rezerwatu nie zmieni tego stanu) musi być ważony z
--	--	---

	jedno z najlepszych jakościowo złóż kwarcu w Polsce, przy jednoczesnych staraniach o uznanie złoża za złożo o charakterze strategicznym. Nie sposób również pominąć, że projektowane utworzenie rezerwatu pozostaje w sprzeczności z „Polityką Surowcową Państwa”, której nadrzędnym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego poprzez zagwarantowanie dostępu do surowców, ochronę złóż kopalin oraz tworzenie sprzyjających warunków dla działalności geologiczno-górnictwej i inwestorów. Dokument ten wyraźnie wskazuje na konieczność ograniczania barier oraz obniżania ryzyka inwestycyjnego w działalności górniczej. Tymczasem ustanowienie rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie czynnej kopalni, na terenie górniczym prowadzi do skutków całkowicie przeciwnych, tj. zwiększenia ryzyka, utrudnienia dostępu do surowców oraz ograniczenia możliwości racjonalnego wykorzystania złoża. Zważywszy jednocześnie, że PCC SILICIUM S.A. jest największym zakładem pracy w gminie oraz podmiotem o istotnym znaczeniu dla lokalnej gospodarki, należy wskazać, że Spółka odprowadza do budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego podatki i opłaty w łącznej wysokości ok. 8 500 000 zł rocznie. W tym kontekście ewentualne przychody związane z funkcjonowaniem rezerwatu – nawet przy założeniu wprowadzenia odpłatnego wstępu – nie są w stanie w najmniejszym stopniu zrekompensować utraty dochodu z podatków odprowadzanych przez PCC SILICIUM S.A., ani pokryć kosztów wynikających z nałożenia na Spółkę dodatkowych obowiązków związanych z funkcjonowaniem rezerwatu położonego w terenie górniczym. Zważywszy ponadto, że obszar objęty projektowanym rezerwatem znajduje się w obrębie terenu górniczego, należy wskazać, iż ewentualne ustanowienie rezerwatu w tym miejscu doprowadzi również do istotnych utrudnień w realizacji obowiązków informacyjnych ciążyących na przedsiębiorcy górniczym. W szczególności dotyczy to konieczności prawidłowego oznaczenia terenu górniczego zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nałożenie	innymi wartościami chronionymi prawem, w tym z ochroną przyrody, krajobrazu, siedlisk przyrodniczych, gatunków chronionych, obszarów Natura 2000 oraz zasobów wodnych. Sam fakt udokumentowania złoża nie przesądza, o czym już wcześniej wspomniano, że jego eksploatacja jest dopuszczalna w każdych warunkach środowiskowych – istnienie złoża nie przesądza o możliwości, a tym bardziej obowiązku jego eksploatacji. Nie można zgodzić się z argumentem, że przeznaczenie terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod działalność wydobywczą wyłącza możliwość ustanowienia rezerwatu przyrody. Miejscowy plan jest istotnym elementem stanu prawnego, ale nie zastępuje przepisów o ochronie przyrody ani nie pozbawia regionalnego dyrektora ochrony środowiska kompetencji do ustanowienia rezerwatu, jeżeli spełnione są przesłanki ustawowe. Podkreślić też należy, że w MPZP Gminy Łączna obszar projektowanego rezerwatu nie jest wskazany jako obszar górniczy tylko jako las, w którym zlokalizowany jest niewielki fragment złoża piaskowców. Błędne jest również twierdzenie, że gdyby obszar posiadał szczególne wartości przyrodnicze, zostałoby to przesądzone już na etapie uchwalania MPZP. Rozpoznanie wartości przyrodniczych może następować później, w wyniku monitoringu, inwentaryzacji, badań naukowych, kontroli terenowych lub zmiany wiedzy o znaczeniu danego obszaru. Brak określonego przeznaczenia ochronnego w MPZP nie oznacza, że wartości przyrodnicze nie istnieją. W razie kolizji między ustaleniami planistycznymi a wymogami ochrony przyrody właściwe jest prawne i merytoryczne rozważenie takiego czy innego rozwiązania, a nie przyjęcie automatycznego pierwszeństwa funkcji gospodarczej. Utworzenie lub powiększenie rezerwatu przyrody stanowi cel publiczny, co potwierdza, że ochrona rezerwatowa jest zadaniem publicznym, a nie wyłącznie fakultatywną preferencją organu. Jeżeli teren znajduje się w obszarze Natura 2000, zastosowanie ma dodatkowo art. 33 Ustawy o ochronie przyrody, który zakazuje podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Oznacza to, że nawet działalność dopuszczona planistycznie musi być oceniana przez pryzmat skutków dla przedmiotów i celów ochrony przyrody. Samo przeznaczenie
--	--	---

	na ten sam obszar dodatkowego reżimu ochronnego, właściwego dla rezerwatu przyrody, prowadzi do powstania kolizji funkcjonalnej i organizacyjnej, a także do zwiększenia ryzyka wprowadzenia odbiorców w błąd co do charakteru i przeznaczenia terenu. Tego rodzaju dualizm oznaczeń i regulacji będzie w praktyce skutkował utrudnieniami w wykonywaniu obowiązków informacyjnych przez Spółkę, a także zwiększeniem kosztów i obciążeń związanych z koniecznością ich dostosowania do dodatkowych wymogów wynikających z ustanowienia rezerwatu. Na terenie planowanego rezerwatu funkcjonują także posterunki górnicze, których celem jest zabezpieczenie obszaru w trakcie prowadzenia robót strzałowych, w szczególności poprzez kontrolę dostępu osób trzecich oraz egzekwowanie stref bezpieczeństwa. Okoliczność ta ma fundamentalne znaczenie dla oceny sposobu użytkowania tego obszaru, jednak została całkowicie pominięta przez organ opracowujący projekt. Odniesć można wręcz wrażenie, iż Organ przyjął błędne założenie, że kopalnia nie prowadzi działalności operacyjnej, skoro fakt planowanego utworzenia rezerwatu nie był w ogóle przedmiotem wcześniejszych konsultacji ze Spółką, a informacja o nim została powzięta dopiero na etapie konsultacji społecznych. Takie działanie należy ocenić jednoznacznie negatywnie, zwłaszcza w kontekście roli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, która – dysponując na terenie województwa świętokrzyskiego wieloma obszarami rzeczywiście wymagającymi objęcia ochroną rezerwatową – podejmuje jednocześnie działania zmierzające do utworzenia rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie czynnego zakładu górniczego. Zakładu, który prowadzi wydobywanie surowca o kluczowym znaczeniu dla gospodarki – wykorzystywanego nie tylko w drogownictwie, lecz również w hutnictwie (m.in. do produkcji stali specjalistycznych, w tym stali pancernych), energetyce (w tym technologiach fotowoltaicznych i magazynowania energii) oraz elektronice (produkcja układów scalonych) – czym w istotny sposób naraża się na ryzyko zakłócenia jego	terenu w MPZP dla takiej lub innej działalności gospodarczej nie przesądza więc o dopuszczalności działań mogących naruszać reżim ochronny wynikający z przepisów ustawowych. W konsekwencji ustalenia MPZP oraz ochrona złoza są istotnymi elementami stanu prawnego, ale nie mają charakteru generalnego. Muszą być rozważane razem z przepisami Konstytucji RP, Ustawy o ochronie przyrody, Prawa ochrony środowiska oraz przepisami dotyczącymi obszarów Natura 2000. Z tych regulacji wynika, że ochrona przyrody jest również zadaniem publicznym i może uzasadniać ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości lub prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia wartości przyrodniczych chronionych ustawą. Zarzut naruszenia zasady proporcjonalności jest nieprzekonujący, ponieważ nie wykazano, że cele ochrony mogą być osiągnięte równie skutecznie za pomocą innego środka. Proporcjonalność oznacza konieczność takiego ukształtowania ochrony, aby była adekwatna do celu. Jeżeli celem jest zabezpieczenie cennych siedlisk, stanowisk gatunków, obiektu podziemnego istotnego dla nietoperzy oraz walorów krajobrazowych i naukowych, ustanowienie rezerwatu może być środkiem adekwatnym i uzasadnionym, tym bardziej że w żaden sposób nie będzie to wpływać na funkcjonowanie kopalni.. Art. 121.1 Ustawy o ochronie przyrody mówi jednoznacznie: <i>Gospodarowanie zasobami przyrody nieożywionej powinno być prowadzone w sposób zapewniający ochronę innych zasobów, tworów i składników przyrody, oszczędne użytkowanie przestrzeni oraz zachowanie szczególnie cennych tworów i składników przyrody nieożywionej [...]</i>. Zasada racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska polega na uwzględnieniu wszystkich zasobów, nie tylko zasobów surowców mineralnych oraz ocenie ich wartości. Należy odpowiedzieć na pytanie, czy ważniejszym z punktu widzenia interesu narodowo-społecznego jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego czy pospolitych (bo jak informuje podmiot zgłaszający uwagi jeszcze nie strategicznych), zasobów mineralnych. Interes przedsiębiorcy nie może samodzielnie przesądzać o rezygnacji z ochrony przyrody. Prawo ochrony przyrody chroni wartości, które mają charakter publiczny i długoterminowy. Nie można
--	---	---

	funkcjonowania. Za całkowicie niezrozumiałe i wewnętrznie sprzeczne należy jednocześnie uznać również stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu projektu, zgodnie z którymi „przewidywana jest możliwość udostępnienia [rezerwatu] społeczeństwu dla niektórych rodzajów aktywności (np. do zbioru grzybów i owoców runa leśnego)” oraz że obszar ten „będzie także udostępniony wyznaczonym szlakiem do turystycznego ruchu pieszego”. Twierdzenia te abstrahują od podstawowego faktu, iż przedmiotowy teren stanowi teren górniczy, który – zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 15 ustawy Prawo geologiczne i górnicze – obejmuje przestrzeń objętą przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Już z samej definicji ustawowej wynika zatem, że jest to obszar, na którym mogą występować zagrożenia związane z działalnością górniczą, a jego charakter nie jest kompatybilny z funkcją powszechnie dostępnego terenu rekreacyjnego czy turystycznego. W tym kontekście postulowanie udostępnienia takiego obszaru do zbioru runa leśnego czy ruchu turystycznego należy uznać za rozwiązanie całkowicie oderwane od realiów oraz potencjalnie stwarzające ryzyko dla bezpieczeństwa osób trzecich. Podkreślić przy tym należy, iż Spółka prowadzi wydobywanie za pomocą środków strzałowych (materiałów wybuchowych). Abstrahując w tym miejscu chwilowo od oczywistego stwierdzenia, iż siedliska nietoperzy nie występują w obszarach znacznego obciążenia hałasem – z czym w sposób oczywisty związane jest prowadzenie wydobywania za pomocą materiałów wybuchowych, to przebywanie osób trzecich na terenie górniczym w trakcie prowadzenia robót strzałowych (strzałów) jest absolutnie zabronione i śmiertelnie niebezpieczne, z uwagi na możliwość porażenia falą uderzeniową lub odłamkami skalnymi. W jaki sposób Spółka miałaby więc zagwarantować bezpieczeństwo „zbieraczy grzybów i owoców runa leśnego” na terenie planowanego rezerwatu w trakcie robót strzałowych pozostaje bez odpowiedzi.	sprowadzać oceny zasadności ustanowienia rezerwatu do porównania przychodów podatkowych przedsiębiorcy z potencjalnymi przychodami z turystyki. Rezerwat przyrody nie jest tworzony w celu generowania dochodów, lecz w celu ochrony wartości przyrodniczych. Argument o wysokości podatków odprowadzanych przez PCC Silicium S.A. jest zatem pozamerytoryczny w zakresie oceny spełnienia przesłanek z ustawy o ochronie przyrody i nie rozstrzyga o tym, czy obszar spełnia kryteria rezerwatowe. Również Polityka Surowcowa Państwa nie może być traktowana jako dokument znoszący obowiązywanie istniejących form ochrony przyrody oraz uniemożliwiający tworzenie nowych. Bezpieczeństwo surowcowe jest ważnym celem publicznym, ale musi być realizowane z poszanowaniem prawa ochrony środowiska, prawa ochrony przyrody, przepisów o obszarach Natura 2000 oraz zasad zapobiegania degradacji ekosystemów. W przedmiotowym przypadku ustanowienie rezerwatu nie koliduje w żadnym stopniu z interesem przedsiębiorcy wydobywczego, co wcześniej wyjaśniono. Objęcie ochroną rezerwatową terenów górniczych też nie jest sytuacją odosobnioną – kilka rezerwatów w województwie świętokrzyskim zlokalizowana jest na takich terenach, czego dobitnym przykładem może być rezerwat przyrody „Wąwóz w Skalach” w całości położony na terenie górniczym kopalni Skala I i graniczący bezpośrednio z czynnym wyrobiskiem kopalni (w tym przypadku oddziaływanie kopalni na przyrodę rezerwatu jest z pewnością negatywne, ale brak jest mechanizmów prawnych by przedsiębiorcy posiadającemu koncesję na wydobywanie kruszywa narzucić takie czy inne ograniczenia). Wspomnieć jednak należy (choć nie dotyczy to przedmiotowej sytuacji, gdyż podmiot zgłaszający uwagi posiada już koncesję i niezbędne uzgodnienia do eksploatacji obszaru górniczego „Bukowa Góra IV”), że interes przedsiębiorcy nie może samodzielnie przesądzać o odstępowaniu od wprowadzania takiej czy innej formy ochrony przyrody na terenie do którego nie posiada on tytułu prawnego (a z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowym przypadku). Prawo ochrony przyrody chroni wartości, które mają charakter publiczny i długoterminowy. Nie można sprowadzać oceny zasadności ustanowienia rezerwatu
--	--	---

	Dodatkowo należy podkreślić, że obszar objęty projektowanym rezerwatem nie tylko znajduje się w granicach terenu górniczego, lecz – co ma kluczowe znaczenie – zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeznaczony jest wprost pod działalność wydobywczą. Oznacza to, że przeznaczenie tego terenu zostało jednoznacznie określone w akcie prawa miejscowego, przy uwzględnieniu zarówno uwarunkowań środowiskowych, jak i gospodarczych, jako obszar służący eksploatacji kopalin i jest przez ten Plan chronione. Co więcej, takie przeznaczenie planistyczne nie ma charakteru jedynie deklaratorywnego, lecz wiąże się z zapewnieniem trwałej możliwości zagospodarowania złoża w przyszłości. Tym samym teren ten podlega również ochronie wynikającej z ustaleń miejscowego planu, ukierunkowanej na zapobieganie podejmowaniu działań, które mogłyby uniemożliwić lub w istotny sposób ograniczyć prowadzenie działalności wydobywczej. Innymi słowy, już na poziomie MPZP został on zabezpieczony przed ingerencjami kolidującymi z eksploatacją kopaliny. Należy przy tym wskazać, że gdyby przedmiotowy obszar rzeczywiście charakteryzował się szczególnymi, ponadprzeciętnymi walorami przyrodniczymi uzasadniającymi objęcie go ścisłą ochroną, okoliczność ta zostałaby uwzględniona już na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W takim przypadku teren ten otrzymałby odmienne przeznaczenie – właściwe dla form ochrony przyrody lub funkcji ekologicznych – a nie przeznaczenie wprost dopuszczające i zabezpieczające prowadzenie działalności wydobywczej. Brak takiego rozstrzygnięcia planistycznego jednoznacznie wskazuje, że obszar ten nie był identyfikowany jako wymagający tak daleko idącej ochrony. W tym kontekście próba ustanowienia na tym samym obszarze jednej z najbardziej restrykcyjnych form ochrony przyrody pozostaje w oczywistej sprzeczności z obowiązującymi ustaleniami planistycznymi. Prowadzi to do powstania istotnej kolizji pomiędzy funkcją terenu określoną w MPZP a	do porównania wysokości zobowiązań podatkowych przedsiębiorcy wydobywczego ze zobowiązaniami podatkowymi podmiotów czerpiących zyski z turystyki, na których wzrost mogłoby być może wpłynąć ustanowienie rezerwatu, podnosząc atrakcyjność turystyczną regionu. Rezerwat przyrody nie jest tworzony w celu wypełniania funkcji rekreacyjno-turystycznych i generowania czyichkolwiek dochodów, lecz w celu ochrony wartości przyrodniczych, często unikatowych i zagrożonych zanikiem – najczęściej właśnie ze względu na występującą coraz powszechniej i na coraz to większym obszarze, presję gospodarczą i osadniczą. Argument o wysokości podatków odprowadzanych przez spółkę jest zatem pozamerytoryczny w zakresie oceny spełnienia przesłanek z ustawy o ochronie przyrody i nie rozstrzyga o tym, czy obszar spełnia kryteria rezerwatowe. Podkreślić należy raz jeszcze, że ustanowienie rezerwatu w żaden sposób nie wpłynie na dotychczasową działalność kopalni, jej dochody oraz wysokość odprowadzanych podatków.. Podmiot zgłaszający uwagi powołuje się na art. 125 ustawy – Prawo ochrony środowiska, nakazujące racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem potrzeb gospodarczych i społecznych, wskazując że ustanowienie rezerwatu może pozostawać w sprzeczności z tym zapisem. Sprzeczności tu żadnej nie ma, bowiem ustanowienie rezerwatu będzie właśnie wypełnieniem tego nakazu. Sygnalizowana przez podmiot zgłaszający uwagi konieczność zapewnienia bezpieczeństwa osób trzecich w związku z robotami strażowymi to problem bardzo istotny, który dotychczas był, jak można przypuszczać, bez przeszkód rozwiązywany, choć do czasu ustanowienia rezerwatu teren ten, jako las gospodarczy pozostający w zarządzie PGL LP był w pełni udostępniony społeczeństwu (np. w celu spacerowania, zbioru grzybów, itp.). Ponadto przez teren ten przebiega zielony szlak turystyczny. Ustanowienie rezerwatu nie wprowadzi żadnych dodatkowych (nowych) form udostępnienia tego terenu – szlak turystyczny będzie tak jak był udostępniony dla ruchu pieszego, a to czy pozostanie udostępniony do zbioru owoców runa leśnego cały teren rezerwatu (czyli tak jak było dotychczas), czy tylko wybrane jego części, określone zostanie odrębnym zarządzeniem. Realizacja przez PCC Silicium S.A. działań w zakresie
--	--	---

		projektowanym reżimem ochronnym, który w praktyce może skutkować ograniczeniem lub wręcz uniemożliwieniem realizacji dopuszczanego planistycznie sposobu zagospodarowania. Takie działanie należy ocenić jako pomijające znaczenie obowiązującego porządku planistycznego oraz naruszające zasadę pewności prawa, w szczególności w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o obowiązujące akty prawa miejscowego i wydane na ich podstawie decyzje administracyjne. Jednocześnie prowadzi ono do faktycznego obejścia funkcji ochronnej MPZP w zakresie zabezpieczenia dostępu do złoża kopaliny oraz pozostaje niespójne z zasadą racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska. Powstaje więc oczywista sprzeczność pomiędzy kwalifikacją tego terenu jako pozostającego w zasięgu oddziaływania zakładu górnictwa, a jednoczesnym przypisywaniem mu funkcji rekreacyjno-turystycznej. Tego rodzaju założenia nie tylko podważają spójność projektowanego aktu, ale również prowadzą do sytuacji, w której organ z jednej strony identyfikuje istnienie oddziaływań górnictwa, a z drugiej – całkowicie je pomija przy określaniu sposobu użytkowania terenu.		zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie rezerwatu, w związku z zagrożeniami jakie nieść będzie działalność kopalni, możliwa będzie jak dotychczas, bez przeszkód, w sposób adekwatny do rangi zagrożenia, w oparciu o art. 15 ust. 2 pkt 3) Ustawy o ochronie przyrody. Po analizie uwag zgłoszonych przez PCC Silicium S.A. należy stwierdzić, że nie uzasadniają one odstąpienia od ustanowienia rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” ani jego zasadniczej rewizji. Uwagi te w znacznej części opierają się na założeniu, że samo istnienie udokumentowanego złoża, terenu górnictwa lub przeznaczenia planistycznego pod działalność wydobywczą powinno przesądzać o niedopuszczalności objęcia obszaru ochroną rezerwatową. Takie stanowisko nie znajduje jednak oparcia w przepisach prawa ochrony przyrody. Biorąc pod uwagę powyższe wyjaśnienia, uwag przesłanych przez PCC Silicium S.A. w postaci opinii, którą należy uznać za negatywną w przedmiocie ustanowienia rezerwatu, nie uwzględniono.
3.	Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody	Pozytywnie opiniujemy projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra” obszaru o powierzchni 49,86 ha, położonego w obrębie ewidencyjnym Klonów, na terenie gminy Łączna, w województwie świętokrzyskim. Jest to obszar o udokumentowanej wysokiej wartości przyrodniczej, spełniający definicję rezerwatu przyrody określoną w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Obiekt ten, wcześniej proponowany do włączenia w granice Świętokrzyskiego Parku Narodowego, jest miejscem występowania wielu rzadkich, objętych ochroną gatunków roślin i zwierząt. Występują tu np. charakterystyczne dla wyższych pasm Gór Świętokrzyskich gatunki ptaków, wymagające zachowania lasów o naturalnej dynamice ekosystemu (m.in. puszczyk uralski, dzięcioł białogrzbisty, muchołówka mała). Jednocześnie w związku z obecnością obiektu antropogenicznego – sztolni	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		górnicy – w granicach projektowanego rezerwatu zlokalizowane jest najważniejsze w tej części regionu zimowisko nietoperzy. Powołanie rezerwatu „Klonowska Góra” pozwoli na trwałe zabezpieczenie tego obszaru i poprawę spójności sieci obszarów chronionych w Górach Świętokrzyskich.		
4.	Wójt Gminy Łączna	W poddanych konsultacjom projekcie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra” brak jest jakichkolwiek zapisów gwarantujących zachowanie dotychczasowego poziomu dostępności tego obszaru. Ogólne zapisy o możliwości częściowego udostępnienia rezerwatu nie dają mieszkańcom żadnych realnych gwarancji. W praktyce oznacza to ryzyko wprowadzenia daleko idących ograniczeń, włącznie z zakazem wstępu na znaczną część obszaru, co jest nie do zaakceptowania z punktu widzenia interesu lokalnej społeczności. Dodatkowo należy podkreślić, że zachodnia granica planowanego terenu chronionego przylega bezpośrednio do określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu górnicy „Bukowa Góra II”, oznaczonego jako- teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, stąd pojawiają się uzasadnione obawy, czy ustanowienie rezerwatu w proponowanej lokalizacji nie wpłynie na ograniczenie działalności kopalni odkrywkowej. Mając na względzie dobro lokalnej społeczności, która obawia się ograniczenia podstawowych form korzystania z terenów leśnych, planowanych do objęcia ochroną rezerwatową oraz dostrzegając konflikt przestrzenny z funkcjonującą kopalnią odkrywkową, podchodzimy sceptycznie do pomysłu utworzenia rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” w zaproponowanej formie i lokalizacji.	nie uwzględniono	W uzasadnieniu do niniejszego zarządzenia zasygnalizowana jest możliwość udostępnienia terenu rezerwatu lub pewnych jego części społeczeństwu, np. do zbioru grzybów i owoców runa leśnego. Wydaje się, że dla znacznej części rezerwatu, jego udostępnienie w takim celu nie powinno mieć znaczącego wpływu na stan ochrony ekosystemów, w tym przebieg naturalnych procesów ekologicznych. W związku z tym udostępnienie tego rodzaju jest możliwe i będzie mogło być rozpatrzone, jeśli wpłyną ze strony społeczeństwa wnioski w tym zakresie. Zakres udostępnienia wymagać jednak będzie przeprowadzenia stosownych analiz pod kątem jego ewentualnego wpływu na cele ochrony rezerwatu, po czym określony zostanie odrębnym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach. Z kolei niezwłocznie po ustanowieniu rezerwatu (niezależnie od ograniczeń jakie na terenie górniczym wprowadziła kopalnia) udostępniony dla ruchu pieszego zostanie zielony szlak turystyczny przebiegający przez ten teren, gdyż jest to oficjalny, oznakowany szlak turystyczny PTTK. Wspomnieć w tym miejscu jednak należy, że podmiotem przeciwnym udostępnieniu przedmiotowego obszaru społeczeństwu jest PCC Silicium S.A., co wyrażone zostało w uwagach zamieszczonych w niniejszej tabeli (Lp. 2) – uzasadniane jest to faktem, że znaczną część rezerwatu stanowi teren górniczy, na którym występują zagrożenia bezpieczeństwa dla osób, generowane przez kopalnię. Wnioskować więc można, że ograniczenia w udostępnieniu obejmowanego ochroną rezerwatową terenu górniczego były i są przez kopalnię stosowane i nie zmieni tego ustanowienie rezerwatu. Nie można też wykluczyć, że analogicznie jak przed utworzeniem rezerwatu, w uzasadnionych przypadkach wprowadzane mogą być w pewnych miejscach przez Nadleśnictwo, okresowe zakazy wstępu do lasu (zgodnie z art. 26 ust. 3 pkt 1 i 2 Ustawy o lasach). Zaznaczyć jednak należy, że ewentualne

				wprowadzanie ograniczeń w udostępnieniu terenu rezerwatu ze względów bezpieczeństwa nie leży w kompetencjach RDOŚ i nie będzie wynikać bezpośrednio z faktu ustanowienia rezerwatu. Obawy, czy ustanowienie rezerwatu w proponowanej lokalizacji nie wpłynie na ograniczenie działalności kopalni odkrywkowej są całkowicie nieuzasadnione. Wyjaśnione to zostało w zamieszczonej w niniejszej tabeli (Lp. 2), odpowiedzi na uwagi PCC Silicium S.A. Przedstawione w przesłanej uwadze, sceptyczne podejście Wójta Gminy Łączna do planu ustanowienia rezerwatu „Klonowska Góra” uznać można jako opinię negatywną w przedmiotowej sprawie. Nie zawiera ona jednak wniosków i/lub postulatów, które można byłoby uwzględnić, gdyż przedstawione wykraczają poza kompetencje RDOŚ (np. deklarowanie możliwości udostępnienia rezerwatu w części stanowiącej teren górniczy).
5.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot popiera projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra” i wnosi o jego przyjęcie. Projektowany rezerwat spełnia przesłanki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi i krajobrazowymi, w tym ekosystemy leśne zbliżone do naturalnych, siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Łysogóry PLH260002 oraz istotne siedliska chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów. Na szczególne poparcie zasługuje cel ochrony określony w § 2 projektu zarządzenia, obejmujący zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów, ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych, podlegających nieustannym procesom ekologicznym, a także ochronę największego w regionie łysogórskim zimowiska nietoperzy w starej sztolni górniczej. Tak sformułowany cel odpowiada rzeczywistym walorom obszaru i właściwie akcentuje potrzebę ochrony zarówno ekosystemów leśnych, jak i kluczowego siedliska chiropterofauny.	---	Treścią pisma jest rozbudowana opinia popierająca ustanowienie rezerwatu w proponowanych granicach. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		Obszar projektowanego rezerwatu posiada wysoką wartość przyrodniczą jako część funkcjonalnego układu przyrodniczego Pasma Klonowskiego i Gór Świętokrzyskich. Jego znaczenie wzmacnia bezpośrednia łączność ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym oraz położenie w granicach obszaru Natura 2000 Łysogóry. Utworzenie rezerwatu pozwoli ograniczyć sztuczny podział jednorodnych ekosystemów leśnych na obszary objęte ochroną i obszary pozostające w reżimie gospodarki leśnej, a tym samym wzmocni spójność systemu ochrony przyrody w tej części regionu. Za szczególnie istotne należy uznać występowanie na obszarze projektowanego rezerwatu siedlisk przyrodniczych z załącznika I dyrektywy siedliskowej, w tym żyznej buczyny karpackiej <i>Dentario glandulosae</i>-Fagetum oraz wyżynnego jodłowego boru mieszanego <i>Abietetum polonicum</i>. Są to siedliska właściwe dla regionu, ale jednocześnie wymagające ochrony procesów naturalnych, ciągłości ekologicznej, zachowania martwego drewna, struktury wiekowej drzewostanów oraz ograniczenia ingerencji gospodarczej. Projektowany rezerwat ma również istotne znaczenie dla ochrony gatunkowej. W uzasadnieniu projektu wskazano występowanie licznych gatunków chronionych i rzadkich, w tym mchów, wątrobowców, storczyków, płazów, gadów, ptaków związanych z lasami o wysokim stopniu naturalności oraz wilka. Szczególne znaczenie ma obecność gatunków ptaków związanych z dojrzałymi lasami liściastymi i mieszanymi, takich jak dzięcioł białogrzbisty, muchołówka białoszyja i muchołówka mała. Z punktu widzenia ochrony przyrody są to argumenty przemawiające za objęciem tego obszaru trwałą, ustawową formą ochrony. Stowarzyszenie podkreśla również znaczenie starej sztolni jako zimowiska nietoperzy. W projekcie zarządzenia wskazano występowanie dziewięciu gatunków nietoperzy, w tym gatunków objętych ochroną, oraz fakt, że obiekt ten został wyznaczony jako stanowisko monitoringowe siedliska przyrodniczego 8310 - jaskinie nieudostępnione do zwiedzania w ramach Państwowego Monitoringu		
--	--	---	--	--

		Środowiska. Okoliczności te jednoznacznie potwierdzają, że sztolnia stanowi ważne miejsce ochrony o znaczeniu regionalnym. W ocenie Stowarzyszenia istnienie w sąsiedztwie projektowanego rezerwatu działalności górniczej, nie stanowi argumentu przeciwko ustanowieniu rezerwatu. Ustawa o ochronie przyrody nie wyłącza możliwości tworzenia rezerwatów na obszarach podlegających różnym presjom antropogenicznym ani w ich sąsiedztwie. Przeciwnie, w sytuacji występowania cennych siedlisk i gatunków w otoczeniu silnych oddziaływań zewnętrznych ustanowienie skutecznej formy ochrony jest szczególnie uzasadnione. Należy podkreślić, że ochrona złóż kopalin oraz interes gospodarczy związany z możliwością ich wykorzystania nie mają charakteru bezwzględnego i nie mogą automatycznie wyłączać stosowania przepisów o ochronie przyrody. Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska oznacza konieczność ważenia różnych wartości, w tym wartości przyrodniczych, krajobrazowych, naukowych i społecznych. W niniejszej sprawie projekt zarządzenia wykazuje, że obszar „Klonowskiej Góry” posiada cechy uzasadniające objęcie go ochroną rezerwatową, a sama obecność udokumentowanego złoża lub terenu górniczego nie pozbawia tego obszaru wartości przyrodniczych. Jeżeli aktualna wiedza przyrodnicza wskazuje na występowanie szczególnych wartości, organ ochrony przyrody jest uprawniony do podjęcia działań zmierzających do ich zabezpieczenia. Projektowany rezerwat obejmuje stosunkowo niewielką powierzchnię 49,86 ha, a jego granice zostały wyznaczone w oparciu o rozpoznanie terenowe i konkretne wartości przyrodnicze. Jest to forma ochrony adekwatna do rangi przedmiotów ochrony, zwłaszcza wobec obecności siedlisk Natura 2000, dojrzałych układów bukowo-jodłowych, gatunków chronionych oraz regionalnie istotnego zimowiska nietoperzy. W odniesieniu do planowanego udostępnienia rezerwatu należy wskazać, że zasady udostępnienia powinny zostać określone w odrębnym		
--	--	--	--	--

		zarządzeniu, z uwzględnieniem zarówno potrzeb ochrony przyrody, jak i bezpieczeństwa publicznego. Istotne jest przy tym, że już obecnie przez obszar położony w sąsiedztwie kopalni przebiega ścieżka turystyczna, co oznacza, że kwestia pogodzenia ruchu turystycznego z wymogami bezpieczeństwa nie jest nowym zagadnieniem wynikającym z projektowanego utworzenia rezerwatu. Ewentualne ograniczenia wynikające z sąsiedztwa działalności górniczej mogą zostać uwzględnione na etapie określania sposobów udostępniania rezerwatu i nie stanowią argumentu przeciwko samemu ustanowieniu formy ochrony. Stowarzyszenie pozytywnie ocenia również przyjęcie założenia, że w miejscach silniej przekształconych odtworzenie właściwego stanu ekosystemów będzie następować w wyniku spontanicznych procesów. Jest to podejście zgodne z funkcją rezerwatu przyrody jako formy ochrony służącej zabezpieczeniu procesów naturalnych. Mając powyższe na uwadze, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot wnosi o przyjęcie zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra” w projektowanym brzmieniu. Utworzenie rezerwatu jest zasadne i zgodne z interesem publicznym polegającym na zachowaniu najcenniejszych elementów dziedzictwa przyrodniczego Gór Świętokrzyskich.		
6.	Osoba fizyczna Sylwia Sz.	Popieram projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”. W świetle przedstawionego uzasadnienia projektowany rezerwat spełnia przesłanki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, obejmując obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi i krajobrazowymi. Na aprobatę zasługuje cel ochrony rezerwatu, obejmujący zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych w wyniku spontanicznych procesów. Takie ujęcie celu ochrony jest właściwe dla rezerwatu przyrody i odpowiada potrzebie zabezpieczenia procesów ekologicznych, a nie tylko pojedynczych elementów środowiska. Istotne znaczenie ma również fakt	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		położenia projektowanego rezerwatu w granicach obszaru Natura 2000 Łysogóry oraz w bezpośredniej łączności funkcjonalnej ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym. Utworzenie rezerwatu pozwoli ograniczyć fragmentację systemu ochrony przyrody i wzmocni ochronę siedlisk leśnych oraz gatunków związanych z lasami o cechach naturalnych. W mojej ocenie wskazane w projekcie wartości przyrodnicze w pełni uzasadniają ustanowienie tego rezerwatu. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia w projektowanym brzmieniu.		
7.	Osoba fizyczna Grzegorz B.	Popieram powstanie rezerwatu „Klonowska Góra”. Takie miejsca powinny być chronione, zanim zostaną nieodwracalnie przekształcone. Nie wszystko, co ma wartość, da się przeliczyć na bieżący zysk albo wykorzystanie gospodarcze. Góry Świętokrzyskie są jednym z najcenniejszych przyrodniczo regionów Polski. Ich wartość polega nie tylko na znanych i już chronionych miejscach, ale też na mniejszych fragmentach lasu, które łączą się z większymi kompleksami i są schronieniem dla wielu gatunków. W projekcie wskazano, że obszar ten ma znaczenie dla nietoperzy, ptaków, płazów, gadów oraz roślin i mszaków. To wystarczający powód, aby potraktować go poważnie i zapewnić mu ochronę lepszą niż zwykła gospodarka leśna. Jako osoba prywatna popieram ustanowienie rezerwatu. Uważam, że decyzje dotyczące takich miejsc powinny uwzględniać interes publiczny, jakim jest ochrona przyrody dla obecnych i przyszłych pokoleń.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
8.	Osoba fizyczna Alan W.	Jestem za utworzeniem rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Szczególnie ważne jest dla mnie to, że celem ochrony ma być zachowanie lasów zbliżonych do naturalnych oraz umożliwienie działania spontanicznych procesów przyrodniczych. W Polsce wciąż zbyt mało lasów pozostawia się do naturalnego rozwoju. Tymczasem to właśnie w takich miejscach powstają warunki dla wielu gatunków ptaków, owadów, grzybów, mchów i roślin. Martwe drewno, stare drzewa, wykroty i naturalna struktura lasu nie są oznaką zaniedbania, ale	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		podstawą zdrowego ekosystemu. Klonowska Góra, położona w sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, powinna pełnić funkcję obszaru wzmacniającego ochronę przyrody w całym paśmie. Rezerwat pozwoli zachować fragment lasu jako część większej całości, a nie jako izolowaną wyspę zieleni. Utworzenie rezerwatu jest potrzebne i zgodne z interesem społecznym. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia i trwałą ochronę tego miejsca.		
9.	Osoba fizyczna Magdalena W.	Wyrażam poparcie dla projektu zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”. Uważam, że proponowana forma ochrony jest adekwatna do wartości przyrodniczych tego obszaru i nie może być uznana za nadmierną. Projektowany rezerwat obejmuje powierzchnię 49,86 ha. Nie jest to obszar rozległy, lecz dobrze określony fragment cennego kompleksu leśnego, powiązany funkcjonalnie ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym i obszarem Natura 2000 Łysogóry. Ochrona takiego terenu ma znaczenie dla spójności całego systemu przyrodniczego regionu. Istnienie presji gospodarczej w sąsiedztwie nie powinno prowadzić do rezygnacji z ochrony. Przeciwnie, tam gdzie cenne siedliska i gatunki występują w otoczeniu oddziaływań zewnętrznych, ustanowienie rezerwatu może być szczególnie potrzebne, aby zapobiec dalszej degradacji i utracie wartości przyrodniczych. W mojej ocenie projekt zarządzenia zachowuje właściwą proporcję między zakresem ochrony a rozpoznanymi walorami obszaru. Wnoszę o jego przyjęcie.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
10.	Osoba fizyczna Katarzyna W.	Popieram utworzenie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”, w szczególności ze względu na potrzebę ochrony zimowiska nietoperzy. Nietoperze są zwierzętami objętymi ochroną i wymagają zachowania spokojnych, stabilnych miejsc zimowania, bez których ich populacje nie mogą prawidłowo funkcjonować. Stara sztolnia znajdująca się na tym obszarze nie powinna być traktowana jako element pozbawiony znaczenia tylko dlatego, że powstała w wyniku działalności człowieka. W ochronie przyrody liczy się aktualna funkcja siedliskowa danego obiektu. Jeżeli	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		obiekt jest wykorzystywany przez chronione gatunki, powinien zostać odpowiednio zabezpieczony. Utworzenie rezerwatu pozwoli objąć ochroną zarówno samo zimowisko, jak i jego leśne otoczenie. Jest to ważne, ponieważ nietoperze potrzebują nie tylko miejsca zimowania, ale również odpowiedniego krajobrazu, tras przelotu i ograniczenia presji w bezpośrednim sąsiedztwie schronień. Wnoszę o przyjęcie projektu zarządzenia. Ochrona zimowiska nietoperzy na Klonowskiej Górze jest uzasadniona i powinna zostać zapewniona w trwałej formie prawnej.		
11.	Andrzej Kasza Speleoklub Świętokrzyski w Kielcach	Jednoznacznie popieram projekt utworzenia rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Jednym z kluczowych elementów ochrony w projektowanym rezerwacie jest sztolnia górnicza BG III, stanowiąca bezcenne zimowisko nietoperzy. Sztolnia ta została wykonana w 1967 r. w celu dokumentacji złoża piaskowców kwarcytowych Bukowa Góra. W 2010 r., w ramach działań kompensacyjnych związanych ze zniszczeniem pod dalszą eksploatację złoża sztolni BG II (również będącej zimowiskiem), ówczesna Kopalnia i Zakład Wzbogacania Kwarcytu „Bukowa Góra” S.A. została zobowiązana przez służby ochrony środowiska do udroźnienia i zabezpieczenia sztolni BG III. Zobowiązanie to zostało wykonane, a obecny właściciel zakładu – PCC Silicium S.A. – informację o tym podaje na swojej oficjalnej stronie internetowej w zakładce Środowisko, wskazując ten obiekt jako sztandarowy przykład udanych działań na rzecz ochrony przyrody https://www.pccsilicium.pl/srodowisko/ Od 2013 r. sztolnia BG III jest stałym stanowiskiem monitoringowym Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Obiekt został zaliczony do siedliska kod 8310 – jaskinie niedostępne do zwiedzania i położony jest na terenie obszaru Natura 2000 „Łysogóry” (PLH260002). Coroczne kontrole i liczenia przeprowadzane w okresie zimowym przez specjalistów ze Speleoklubu Świętokrzyskiego w Kielcach jednoznacznie potwierdzają, że jest to obecnie największe zimowisko	---	Treścią pisma jest rozbudowana opinia popierająca ustanowienie rezerwatu, zawierająca interesujące informacje o starej sztolni górniczej BG III - obiekcie bardzo ważnym dla ochrony nietoperzy. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		nietoperzy w regionie łysogórskim, funkcjonujące w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Obiekt charakteryzuje się wysokim zróżnicowaniem gatunkowym oraz obecnością gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym nocka łydkowłosego (<i>Myotis dasycneme</i>). Mając na uwadze powyższe argumenty przyrodnicze, formalne i historyczno-prawne, wnoszę o jak najszybsze ustanowienie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” w kształcie przedstawionym w projekcie zarządzenia.		
12.	Osoby fizyczne Elżbieta i Paweł Sz.	Jako małżeństwo zainteresowane ochroną przyrody popieramy utworzenie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Góry Świętokrzyskie są dla nas jednym z najważniejszych przyrodniczo i krajobrazowo regionów Polski. Ich wartość nie ogranicza się wyłącznie do obszarów już objętych ochroną Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Równie istotne są miejsca położone w jego sąsiedztwie, które tworzą naturalne zaplecze, korytarze ekologiczne i uzupełnienie systemu ochrony przyrody. Klonowska Góra jest właśnie takim miejscem. Szczególne znaczenie ma także znajdująca się tu sztolnia, wykorzystywana jako zimowisko nietoperzy. Takie miejsca mają wartość nie tylko przyrodniczą, ale również edukacyjną, historyczną i społeczną. Uważamy, że ochrona tego terenu w formie rezerwatu jest działaniem odpowiedzialnym i potrzebnym. Pozwoli zachować miejsce ważne dla nietoperzy, ptaków, roślin, płazów, gadów i wielu innych organizmów. Jednocześnie rezerwat może uporządkować zasady korzystania z tego obszaru przez ludzi, tak aby obecność człowieka nie prowadziła do niszczenia tego, co najcenniejsze. Zależy nam na tym, aby ochrona przyrody nie była odkładana na później ani uzależniana wyłącznie od bieżących interesów gospodarczych. Jako społeczeństwo potrzebujemy miejsc, w których przyroda może trwać i rozwijać się zgodnie z własnymi procesami. Takie obszary są ważne również dla ludzi - dla odpoczynku, edukacji, kontaktu z naturą i budowania odpowiedzialności za wspólne dziedzictwo.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		Warto pamiętać, że decyzje podejmowane dziś będą miały znaczenie dla przyszłych pokoleń. Jeżeli cenne fragmenty przyrody nie zostaną zabezpieczone na czas, ich utrata może okazać się nieodwracalna. Rezerwat daje szansę na zachowanie Klonowskiej Góry jako miejsca żywego, różnorodnego i ważnego dla całego regionu. Wnosimy o przyjęcie projektu zarządzenia i ustanowienie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Uważamy, że jest to decyzja słuszna, potrzebna i zgodna z dobrem wspólnym.		
13.	Osoba fizyczna Rafał K.	Popieram projekt utworzenia rezerwatu „Klonowska Góra”. Obszar ten ma znaczenie nie tylko przyrodnicze, ale również krajobrazowe i edukacyjne. Takie miejsca pozwalają lepiej zrozumieć, czym są naturalne procesy leśne i dlaczego wymagają ochrony. Klonowska Góra może stać się ważnym punktem na mapie odpowiedzialnej edukacji przyrodniczej w Górach Świętokrzyskich. Sąsiedztwo Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz obecność cennych siedlisk leśnych tworzą dobrą podstawę do pokazywania, jak funkcjonują lasy bukowo-jodłowe i dlaczego nie każdy las powinien być podporządkowany gospodarce. Jednocześnie zasady udostępniania rezerwatu mogą zostać określone tak, aby chronić najwrażliwsze miejsca. Ruch turystyczny nie musi być sprzeczny z ochroną przyrody, jeżeli jest właściwie zaplanowany i prowadzony po wyznaczonych trasach. Wnoszę o ustanowienie rezerwatu. Ochrona Klonowskiej Góry może łączyć zachowanie przyrody, krajobrazu i mądrą edukację przyrodniczą.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
14.	Osoba fizyczna Jan U.	Ustanowienie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra” będzie istotnym krokiem w kierunku ochrony ważnych przyrodniczo elementów regionu łysogórskiego (nazwa regionu, także w paragrafie 2 Zarządzenia, powinna być pisana z małych liter, bo taka jest zasada ortograficzna odróżniająca nazwy regionów geologicznych od geograficznych). Takie twierdzenie uzasadnione jest faktem, iż charakter geologiczny regionu łysogórskiego nie sprzyja istnieniu podziemnych zimowisk (miejsz hibernacji)	uwzględniono	Uwagę dotyczącą zgodnego z zasadą ortograficzną pisania nazw regionów geologicznych z małej litery uwzględniono. W tekście zarządzenia wprowadzono stosowne korekty w tym zakresie. Pozostała treść pisma to rozbudowana w zakresie informacji geologicznych opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		nietoperzy, brak tu bowiem większych masywów wapiennych z krasowymi pustkami. Dlatego istniejąca na terenie projektowanego rezerwatu sztolnia poszukiwawcza (a być może także pozostałości drugiej sztolni), stanowi bardzo ważne w tym regionie stanowisko występowania tych chronionych ssaków. Równocześnie należy zaznaczyć, iż ustanowienie rezerwatu nie zmienia w sposób istotny sytuacji ekonomicznej sąsiadującego z nim zakładu produkcyjnego (kamieniołomu) firmy PCC Silicum. Dotychczasowa działalność zakładu nie spowodowała istotnych zmian występowania nietoperzy we wspomnianym zimowisku, jak i generalnie stanu przyrody projektowanego rezerwatu, więc kontynuacja podobnej działalności zakładu w przyszłości nie powinna wpływać negatywnie na stan ochrony wartości przyrodniczych rezerwatu. Oczywiście rozwój przestrzenny kamieniołomu, powodujący jego wkraczanie na teren rezerwatu, spowodowałby całkowitą jego dewastację, ale takie działanie wykluczone jest już także ze względu na ochronę pobliskiego Świętokrzyskiego Parku Narodowego i dlatego jest praktycznie niemożliwe. Potencjalne rozszerzenie eksploatacji złoża kopaliny nie jest uzasadnione względami ekonomiczno-strategicznymi. Występujące bowiem w złożu dewońskie piaskowce kwarcytowe nie są już surowcem użytkowanym głównie w istotnych branżach hutniczych, lecz wykorzystuje się go jako kruszywo drogowe i kolejowe, które może być produkowane z innych kopalin wydobywanych w regionie, takich jak dolomity i wapień dewońskie.		
15.	Osoba fizyczna Sylwia K.	Popieram projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”. W mojej ocenie projektowany obszar spełnia przesłanki ustawowe dla objęcia ochroną rezerwatową, ponieważ obejmuje cenne ekosystemy leśne, siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków chronionych. Szczególne znaczenie ma położenie projektowanego rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz w granicach obszaru Natura 2000 Łysogóry. Utworzenie rezerwatu pozwoli wzmocnić spójność przestrzenną systemu ochrony przyrody i ograniczyć sztuczny podział cennych ekosystemów leśnych na obszary objęte ochroną oraz tereny pozostające poza skuteczną ochroną procesów naturalnych. Za istotne uznaję również objęcie ochroną lasów bukowo-jodłowych, które stanowią charakterystyczny i cenny element przyrody Gór Świętokrzyskich. Ochrona rezerwatowa umożliwi zachowanie naturalnej dynamiki tych drzewostanów, w tym starzenia się drzew, powstawania martwego drewna, rozwoju runa i utrzymania siedlisk wielu gatunków związanych z dojrzałymi lasami. Utworzenie rezerwatu jest uzasadnione także z uwagi na występowanie zimowiska nietoperzy. Ochrona takich miejsc wymaga stabilnych i długofalowych rozwiązań, ponieważ nietoperze są szczególnie wrażliwe na niepokojenie, zmiany mikroklimatu oraz przekształcenia otoczenia schronień. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia w obecnym kształcie.		
16.	Osoba fizyczna Paweł K.	Wnoszę o przyjęcie projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra”. W mojej ocenie projekt znajduje podstawę w art. 13 ustawy o ochronie przyrody i został należycie uzasadniony pod względem przyrodniczym. Przedmiotowy obszar obejmuje ekosystemy leśne, siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków zwierząt i roślin, które wyróżniają się wartościami przyrodniczymi i naukowymi. Szczególne znaczenie ma położenie w granicach obszaru Natura 2000 Łysogóry oraz bliskość Świętokrzyskiego Parku Narodowego. W świetle przedstawionych w zarządzeniu danych projektowana forma ochrony jest zasadna i proporcjonalna. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia w proponowanym brzmieniu.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
17.	Osoba fizyczna Urszula P.	Popieram utworzenie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”, ponieważ uważam, że Góry Świętokrzyskie zasługują na realną ochronę swoich	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		najcenniejszych miejsc. Nie możemy chronić przyrody tylko tam, gdzie nikomu to nie przeszkadza i gdzie nie ma żadnej presji gospodarczej. Ten obszar jest ważny dla lasów, nietoperzy, ptaków, płazów i wielu innych organizmów. To nie jest przypadkowy kawałek lasu, ale część większego układu przyrodniczego, który łączy się ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym i obszarem Natura 2000 Łysogóry. Szczególnie ważne jest zachowanie naturalnych procesów. Lasy potrzebują miejsc, gdzie mogą starzeć się, odnawiać i funkcjonować bez ciągłej ingerencji człowieka. Takich miejsc jest za mało, dlatego każde z nich powinno być traktowane z należytą powagą. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia i ustanowienie rezerwatu. To decyzja potrzebna, odpowiedzialna i ważna dla przyszłości przyrody regionu.		
18.	Osoba fizyczna Jacek M.	Wyrażam poparcie dla projektu zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Klonowska Góra". Projektowany rezerwat obejmuje cenne ekosystemy leśne, siedliska przyrodnicze z załącznika I dyrektywy siedliskowej, stanowiska gatunków chronionych oraz największe w regionie łysogórskim zimowisko nietoperzy. Są to walory, które odpowiadają ustawowej definicji rezerwatu przyrody. Szczególne znaczenie ma położenie obszaru w bezpośrednim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Oprócz oczywistej dbałości o walory przyrodnicze rezerwat przyczyni się także do podniesienia walorów turystycznych - przez obszar wytyczony jest zielony szlak turystyczny. Każdy turysta widzi jak bardzo, prowadzona w leśnictwie Gózd gospodarka leśna, obniża walory turystyczne i utrudnia wędrówkę Pasmem Klonowskim (wycinka przy szlaku, pozostawione na szlaku odpady pożębowe, zamykanie szlaku w związku z pracami gospodarczymi w szczycie sezonu turystycznego). Działająca w Paśmie Klonowskim kopalnia też nie poprawia walorów przyrodniczych i turystycznych regionu. Jest to skandaliczna sytuacja, w której łatwiej zrobić kopalnię w otulinie Parku Narodowego i Naturze 2000 niż utworzyć rezerwat. Utworzenie w granicach wskazanych w	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		zarządzeniu rezerwatu „Klonowska Góra” jest więc zasadne i zgodne z interesem publicznym.		
19.	Osoba fizyczna Marta K.	Popieram utworzenie rezerwatu „Klonowska Góra”. W mojej ocenie obecność różnych sposobów użytkowania przestrzeni w sąsiedztwie cennego obszaru przyrodniczego nie powinna prowadzić do rezygnacji z jego ochrony. Właśnie na terenach poddanych presji zewnętrznej szczególnie potrzebne są stabilne formy ochrony przyrody. Rezerwat pozwala jasno określić, które wartości wymagają zachowania i jakie zasady powinny obowiązywać, aby nie doszło do dalszego pogorszenia stanu siedlisk i gatunków. Nie można sprowadzać oceny tego obszaru wyłącznie do funkcji gospodarczych. Klonowska Góra posiada wartość jako fragment lasów bukowo-jodłowych, miejsce występowania chronionych gatunków i element spójności ekologicznej Gór Świętokrzyskich. Te wartości są niezależne od tego, jakie inne interesy występują w otoczeniu. Wnoszę o ustanowienie rezerwatu przyrody.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
20.	Osoba fizyczna Wioletta Ł.	Wyrażam poparcie dla utworzenia rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Jest to obszar, który powinien zostać zachowany jako część przyrodniczego i krajobrazowego dziedzictwa Gór Świętokrzyskich. Takie miejsca nie są wyłącznie zasobem gospodarczym, ale dobrem wspólnym, którego wartość wykracza poza bieżące interesy ekonomiczne. Klonowska Góra jest fragmentem większego układu przyrodniczego związanego z Pasmem Klonowskim i Świętokrzyskim Parkiem Narodowym. Ochrona tego terenu pozwoli zachować ciągłość ekologiczną oraz wzmocnić spójność obszarów cennych przyrodniczo w regionie. Znaczenie tego miejsca wynika nie tylko z występowania cennych lasów, ale także ze starej sztolni, która pełni funkcję zimowiska nietoperzy. To pokazuje, że na stosunkowo niewielkim obszarze łączą się wartości przyrodnicze, historyczne i krajobrazowe. Utworzenie rezerwatu będzie wyrazem odpowiedzialności za dziedzictwo regionu. Wnoszę o przyjęcie zarządzenia i objęcie „Klonowskiej Góry” ochroną rezerwatową.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

21.	Osoba fizyczna Jacek B.	Popieram utworzenie rezerwatu przyrody „Klonowska Góra”. Góry Świętokrzyskie są miejscem wyjątkowym nie tylko ze względu na walory przyrodnicze, ale także krajobrazowe i turystyczne. Ochrona najcenniejszych fragmentów tego obszaru powinna być traktowana jako inwestycja w przyszłość regionu. Rezerwat nie oznacza zamknięcia przyrody przed ludźmi. Przeciwnie, dobrze zaplanowana ochrona może uporządkować ruch turystyczny, zwiększyć świadomość odwiedzających i pozwolić na korzystanie z tego terenu w sposób bezpieczny oraz niepowodujący szkód przyrodniczych. Warto podkreślić, że już obecnie w rejonie kopalni przebiega ścieżka turystyczna. Oznacza to, że zagadnienie pogodzenia ruchu turystycznego z wymogami bezpieczeństwa i ochrony przyrody istnieje niezależnie od projektowanego rezerwatu. Zasady udostępnienia można uregulować w sposób rozsądny, w odrębnym zarządzeniu. Utworzenie rezerwatu może stać się impulsem do promowania odpowiedzialnej turystyki przyrodniczej w regionie. Popieram projekt zarządzenia i wnoszę o ustanowienie rezerwatu „Klonowska Góra”.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
22.	Osoba fizyczna Grzegorz B.	jw.	jw.	jw.

Konsultacje społeczne dotyczące ustanowienia przedmiotowego rezerwatu przeprowadzone zostały w terminie od 13 maja do 7 czerwca 2026 r. Niezależnie od ogłoszenia zamieszczonego na stronie internetowej RDOŚ w Kielcach, o rozpoczęciu konsultacji poinformowano pismami: Wójta Gminy Łączna, Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych w Radomiu oraz Nadleśnictwo Zagnańsk, a także członków Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Kielcach. W ramach przeprowadzonych konsultacji wpłynęły 22 pisma. W 19 pismach znalazło się wyraźne poparcie dla ustanowienia rezerwatu – pisma te nie zawierały żadnych uwag, sugestii korekt, czy postulatów, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić – były to wyłącznie opinie rozbudowane o mniej lub bardziej obszerne i wnikliwe uzasadnienia. W trzech pismach podmioty zgłaszające uwagi odniosły się negatywnie do projektu ustanowienia rezerwatu. Opini zawartych w tych pismach nie uwzględniono, ponieważ żaden z przedstawionych tam argumentów nie wykazywał (w oparciu o kryteria odnoszące się do wskazanych celów ochrony) braku zasadności objęcia ochroną rezerwatową proponowanego przez RDOŚ obszaru, a opinie opierały się w znacznej części na obawach przed ograniczeniami jakie dla społeczeństwa i lokalnego przemysłu wydobywczego rezerwat mógłby generować i nie prezentowały oczekiwanych rozwiązań w tym zakresie (takich, które można byłoby wykorzystać np. na etapie przygotowywania zarządzeń dotyczących udostępnienia rezerwatu). Po terminie zakończenia konsultacji społecznych wpłynęło do RDOŚ pismo (znak: OS-P/7-2/2026, z dnia 24

czerwca 2026 r.) Stowarzyszenia Przyrodników Ostoja – organizacji uczestniczącej w przygotowaniu dokumentacji przyrodniczej i wniosku projektowego dla rezerwatu „Klonowska Góra”, z informacją o konieczności sprostowania nieścisłości jaka znalazła się we wniosku projektowym, a co za tym idzie także w uzasadnieniu do niniejszego zarządzenia. Nieścisłość ta dotyczyła liczby gatunków nietoperzy, których zimowanie zostało stwierdzone w starej sztolni górniczej zlokalizowanej w rezerwacie. W związku z tym dokonano stosownej korekty w treści uzasadnienia.

Na podstawie art. 97 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Klonowska Góra” został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Kielcach – Uchwała Nr 33/2026 z dnia 6 lipca 2026 r.